

Collectie Van Hamel

Universiteit Utrecht

Universiteitsbibliotheek

Onderdeel van: Collectie Keltisch; Collectie Oudgermanistiek

Lemma Digitaal Repertorium:

<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/van-hamel/>

Samengesteld door: Arwen van Zanten 2008; Arwen van Zanten en Bart Jaski 2023 (toevoegingen uit het Archief Draak; appendices, met bij Appendix 2 dank aan prof. Arend Quak). Eindredactie Bart Jaski, oktober-december 2023.

Versie: 22-12-2023

ANTON GERARD VAN HAMEL (1886-1945)

Anton Gerard (Ton) van Hamel werd geboren te Hilversum op 5 juli 1886. Hij is vooral bekend geworden vanwege zijn bijdragen aan het onderzoek naar Keltische en Germaanse talen. Zijn bijdragen richtten zich met name op literatuur, linguïstiek, filologie en mythologie.

Van Hamel werd geboren in een academische familie. Zijn broer Joost Adriaan (1880-1964) en zijn vader Gerardus Antonius (1842-1917) doceerden beiden recht aan de Universiteit van Amsterdam, en zijn vaders tweelingbroer Antonius Gerardus (1842-1907) was de eerste hoogleraar Frans in Groningen. Van Hamel studeerde van 1904 tot 1908 Nederlandse letteren aan de Universiteit van Amsterdam, waar hij in 1911 promoveerde op *De oudste Keltische en Angelsaksische geschiedbronnen*. In 1910 werd Van Hamel leraar Nederlands aan het gemeentelijk gymnasium te Middelburg. Daarna was hij achtereenvolgens: professor extraordinaris Nederlandse taal- en letterkunde in Bonn (1914-1917), bibliothecaris van de Nederlandsche Handels-Hoogeschool in Rotterdam en bibliothecaris van het Vredespaleis in Den Haag. Daarnaast was Van Hamel privatdocent Keltisch te Leiden. In 1923 werd hij hoogleraar Oudgermaans aan de Universiteit Utrecht. Het Keltisch werd later dat jaar aan de leeropdracht toegevoegd. Hij publiceerde veel op beide vakgebieden. Van Hamel overleed te Utrecht aan een korte ziekte op 23 november 1945.

Van Hamel vermaakte zijn gehele bibliotheek, die op het gebied van Keltische studies in Nederland uniek is, aan de Universiteitsbibliotheek Utrecht. Van de collectie zijn 98 titels in 2019 gedigitaliseerd. De bibliotheek bevat ook veel publicaties op het gebied van de Oudgermanistiek, met name het IJslands. Overeenkomstig de wens van zijn erfgenamen kreeg de in de Tweede Wereldoorlog zwaar getroffen Nijmeegse universiteitsbibliotheek de keus uit de dubbele werken.

In 1973 werd het keltologische deel van de collectie overgeplaatst naar het toenmalig Keltisch Instituut. In 1982 besloot men de boeken in de open opstelling van een nieuw signatuur te voorzien, de boeken in depot bleven hun Van Hamel signatuur behouden.

De naar hem vernoemde Stichting A. G. van Hamel is sinds 1991 actief om de studie van de Keltische talen en culturen te bevorderen, in het bijzonder in Nederland. Tijdens de viering van 100 jaar leerstoel Keltisch in 2023 werd zijn biografie *Man van twee werelden: A. G. van Hamel als keltoloog en germanist* gepubliceerd, die ook in een Engelse vertaling verscheen.

HET ARCHIEF

Van Hamels academische nalatenschap raakte verspreid. Na zijn plotselinge overlijden eind 1945 werden veel persoonlijke papieren overgenomen door zijn broer, en zijn daardoor onderdeel geworden van diens nalatenschap, die zich nu in het Nationaal Archief te Den Haag bevindt (2.21.081 (Archief van J.A. van Hamel), nrs. 290-307). Hieronder zitten veel persoonlijke documenten, inclusief zijn 'Dagboek'; correspondentie, vooral uit zijn jongere jaren, maar ook met enkele buitenlandse academici; en opzetten van artikelen waaraan hij werkte vlak voordat hij stierf.

In 2007 trof Bart Jaski twee dozen met Van Hamels documenten aan in het archiefmateriaal van de opleiding Keltisch dat zich in archief van de Universiteit Utrecht in het bestuursgebouw bevond, en dat te zijner tijd aan het Utrechts Archief zou worden overgedragen (zie bijlage doos C). Aangezien het om een hoogleraarsarchief ging, werden de twee dozen naar de Universiteitsbibliotheek overgebracht en geïnventariseerd door gastmedewerkster Arwen van Zanten. Dit gebeurde op de volgorde waarop ze werden aangetroffen, maar wel naar materiaalsoort. De cahiers werden in rubriek A gestopt, de verzamelingen losse bladen in rubriek B, en losse bladen in enveloppen in rubriek C. Deze worden nu bewaard in drie dozen (A 1-30; A 31-38, B 1-12, C 1-9; C 10-19, bijlages). In 2008 schonk Leni van Strien, docente bij de opleiding Keltisch, een doos met bladen die samen een lexicon van Oudierse werkwoorden vormen (D). Ook al bleek dat dit

niet door Van Hamel was geschreven, het bleef onderdeel van het archief. Ten slotte zat er ook materiaal in het archief van Maartje Draak dat in 2021 aan de Universiteitsbibliotheek werd overgedragen (E-H). Waar mogelijk zijn deze archiefstukken wel op een thematische volgorde gezet.

Door de geschakeerde geschiedenis van het archief en wie het hebben geïnteriseerd, is er geen geheel uniforme beschrijving van het geheel. Standaard is wel dat zowel bladen die aan één kant zijn beschreven of aan beide kanten worden aangeduid als 'pagina'. Een strikt onderscheid tussen paginering en foliëring werd niet als praktisch gezien, vanwege de hoeveelheid losbladig materiaal en cahiers waarvan de pagina's soms wel en soms niet op één zijde zijn beschreven. In secundaire literatuur wordt ook al verwezen naar p. of pp., ook als het (in de meeste gevallen) om foliëring gaat.

Citeer als bv.: Utrecht, Universiteitsbibliotheek, Archief van Hamel, A 20, p. 3.

OVERZICHT NAAR ONDERWERP

Voorafgaand aan de inventaris op rubriek en nummer, volgt hier een overzicht van de rubrieken en nummers naar onderwerp. Omdat de inventarisatie van de stukken in de dozen (nu A t/m C) werd gedaan op materiaalsoort (cahiers, losse documenten en documenten in enveloppen), en op volgorde waarin deze in de dozen waren aangetroffen, zijn documenten die duidelijk aan elkaar gerelateerd zijn, niet in die volgorde gerangschikt. In het overzicht direct hieronder is daartoe wel een poging gedaan, zij het alleen met de (hoofd)titels of omschrijving van de documenten. De later verkregen dozen D t/m H hier ook aan toegevoegd, alsmede andere handschriften van Van Hamel in de UB Utrecht, die in Appendix 1 zijn beschreven. Appendix 2 is gewijd aan de collegedictaten die Van Hamel schreef voor zijn eigen colleges.

In het overzicht zijn de titels op de cahiers niet altijd letterlijk overgenomen, maar kunnen ook zijn omschreven om daarmee de inhoud te verduidelijken of af te korten. De onderverdeling is naar hoofdonderwerp, sommige cahiers of verzamelingen aantekeningen bevatten uiteenlopende onderwerpen, en alleen bij uitzondering wordt een titel in meerdere onderwerpen opgenomen. De onderwerpen 'correspondentie' en 'studenten' staan apart, ze zijn per definitie niet ook nog eens in andere onderwerpen opgenomen. De kleurencodes die voor A t/m H in de inventaris zijn gehanteerd, zijn hier gehandhaafd om identificatie te vergemakkelijken.

OVERZICHT NAAR ONDERWERP

Keltisch algemeen

A 3: Diverse Keltische onderwerpen

A 4: Diverse Keltische onderwerpen, ca. 1913-14

C 12: Picten

C 13: Gallisch

H 6: Keltische beeldspraak, typoscript, 1944/5?

Hs. 12 A 9: De beschaving der Kelten, typoscript, 1944, opzet publicatie

G 6B: Cultuur en afstamming, lezing; C: Taal en zijn betekenis, lezing; F: De mens en zijn grond in oude Keltische en Germaansche samenlevingen, lezing

H 16: Foto's van Gundestrup ketel en Gallisch-Romeinse kapitelen, 1939

Literatuur algemeen / sprookjes / motieven

C 15: Sagen, sprookjes, motieven etc.

C 16: Motieven uit klassieke en bijbelse literatuur en sprookjes

C 17: Motieven familie, potlach, Helgoland, etc.

C 18: Helden, goden, feeën

C 19: Keltische en Germaanse literatuur (magie, dieren, dieren, dood, etc.)

C 3: Ierse sprookjes, 1934 of later (o.a. Micheál ua Luasaigh)

G 6D: Sprookjes en sprookjesmotieven, lezing

Taalkunde algemeen

E 1: Sanskrit

E 2: Sanskrit II

E 3: Çakuntala [Sanskriet]

E 4: Pedersen (vergelijkende taalkunde)

G 4: Linguïsten congres, Rome, 1933

Hs. 34 A 13-14. Lezingen voor het hoogleraarsgezelschap DECEM, met 7 lezingen van Van Hamel over o.a. taalkunde, Oudgermanistiek en Ierse taal, 1929-42

Ierse literatuur algemeen

B 5: Afschrift handschrift KB Brussel 5100-4 (voor editie), 1913 en later

B 6: Afschrift handschrift KB Brussel 5100-4: gedichten (voor editie), 1913 en later

B 9: Afschrift handschrift KB Brussel 5100-4: *St. Brendan's visit to Hell* (voor onuitgegeven editie), 1913 en later

B 7: *A poem on Crimmthann* (voor editie), ca. 1915

H 1: *Aided Con Culainn* (voorstudie editie in *Compert Con Culainn and other stories*), ca. 1930

H 2: *Brislech Mór Maigi Muirthemni* (voorstudie voor *Compert Con Culainn and other*

stories), ca. 1930

G 1: Voorstudies voor een editie van *Lebor na Ceart* (onuitgegeven editie), ca. 1935

C 6: Ierse sagen en oudste geschiedenis

A 1: Ierse literatuur (metriek; *Immram Máele Dúin*)

A 20: Aantekeningen Finn- en Ulster-cyclus

H 12: *Sliabh na mBan bhFionn*

H 7: Lied en sage in Ierland, opzet lezing of publicatie?

C 3: Ierse sprookjes (o.a. Micheál ua Luasaigh)

G 6E: Onderwerping van de Ierse nationaliteit door de Engelsen in de 16de eeuw, lezing

Ierse literatuur: *Lebor gabála*, ca. 1912-15

A 7: *Lebor gabála*: afschrift Book of Leinster

A 28: *Lebor gabála*: afschrift Book of Lecan

A 26: *Lebor Gabala Glinne Dá Locha* i.s.m. Kuno Meyer

A 18 I, II, III: *Lebor gabála*: Texts of poems

B 8: *Lebor gabála: Gabail mac Miled*

A 38: Ierse koningen in *Lebor gabála*

A 19: *Lebor gabála*: Oudierse tekstoverleveringen

A 15: *Lebor gabála*: Inhoud versies LG onderling vergeleken I

A 9: *Lebor gabála*: Inhoud versies LG onderling vergeleken II

A 16: *Lebor gabála*: Important details I: Takings, Nennius, Máel Muire Othna

A 6: *Lebor gabála*: Important details II: Tuan mac Cairill, Wanderings, Pedigrees

A 21: *Lebor gabála*: Important details III: *Sex Aetates Mundi*, chronologie

A 25: *Lebor gabála*: Important details IV: *Synchronisms*

A 14: *Lebor gabála*: opzet editie

Ierse literatuur: *Immrama*, ca. 1936-39

A 1: Ierse literatuur (metriek; *Immram Máele Dúin*)

F 1: Transcriptie van o.a. *Immram Brain*

F 2: *Immram Brain maic Febail*

F 3: *Immram Brain*, Notes (variants) from 23 N 10, 7

F 4: *De zeetocht van Bran, zoon van Febal*, vertaling

F 5: Transcriptie van *Immram Snedgusa*

F 6: Notities voor de editie van *Immram Snedgusa 7 Meic Riagla*

F 7: Aantekeningen m.b.t. publicatie 'The text of *Immram curaig Maíldúin*'.

F 8: Notities voor een editie van *Immram curaig Máele Dúin*

F 9: Notities voor een editie van *Immram curaig Máele Dúin*

F 10: Notities voor een editie van *Immram curaig Máele Dúin*

F 11: Notities voor een editie van *Immram curaig Hua Corra*

F 12: *The Irish immrama*, eerste versie in typoscript met Glossary, 1937/8

- F 13: *The Irish immrama*, eerste drukproeven 1938
- F 14: *The Irish immrama*, tweede drukproeven, 1939
- F 15: Correspondentie over de tweede drukproef, 1939
- B 4: *De Legende van Sint Brandaen en Maelduin's Zeereis* (voor artikel 1943)

Ierse taalkunde

- A 30: Notitieboekje Modern Iers in insulair schrift, 1908 of later (vervolg op A 35)
 - A 32: Notitieboekje Modern Iers in insulair schrift, 1908 of later
 - A 35: Notitieboekje Modern Iers in insulair schrift, 1908 of later
 - E 12: Notes Ballyferriter (Modern Iers), 1908
 - E 13: Nieuw Iersch II: *Besides the fire*, 1908 of later
 - E 14: Oir. glossen en paradigms, 1908
 - A 29: Oudiers, excerpten Vendryes, Strachan
 - E 15: Codex Wirziburgensis, Codex Milanensis
 - E 17: Oudiersch: Windisch, *Kurzgefasste irische Grammatik mit Lesestücken*
 - E 18: *Tána* van de Ulster Cyclus uit *Irische Texte mit Wörterbuch*
 - E 19: Andere verhalen van de Ulster Cyclus uit *Irische Texte mit Wörterbuch*
 - A 24: Woordenlijsten Ulster Cyclus (*Táin*), woordenlijsten
 - E 16: Anecdota (*Betha Adomnáin*).

 - A 10: Nederlandse bewerking van A. Stewart, *Gaelic Grammar* (pp. 1-105)
 - A 27: Nederlandse bewerking van A. Stewart, *Gaelic Grammar* (pp. 106-234)
- Beide Scots-Gaelic

- G 2: Diverse cahiers over Ierse taalkunde
 - G 5: Collegedictaten en aantekeningen m.b.t. Arthur en Ierse taalkunde
 - H 14: De vroegste Ierse taalstudie, typoscript, opzet publicatie
 - G 6A: De Ierse taal, lezing
- Hs. 34 A 13-14. Lezingen voor het hoogleraarsgezelschap DECEM, met 7 lezingen van Van Hamel over o.a. taalkunde en Ierse taal, 1929-42

D 1: *Radices Linguae Hibernicae*: historisch-taalkundige aantekeningen, anoniem

Welshe literatuur

- A 2: Welshe literatuur
- B 1: Welshe literatuur
- C 10: Welse oudste historie en heldensagen, ca. 1915-17?
- G 5: Collegedictaten en aantekeningen m.b.t. Arthur en Ierse taalkunde

Welshe taalkunde

- E 5: Aantekeningen uit Wales (woordenlijsten), 1907 of later
- E 6: Modern Welsh: *Hanes a Chan*, glasuron
- E 7: Modern Welsh: glasuron (vervolg), Goronwy Owen
- E 8: Modern Welsh: Bardd Cwsg, Silyn Roberts
- E 9: Middle Welsh: Strachan
- E 10: Middle Welsh: *Peredur*
- E 11: Middle Welsh: *Peredur* (vervolg), Dares Phrygius
- A 5: Woordenlijsten Middelwelshe literatuur; aantekeningen over Italië
- A 22: Welshe taalkunde
- A 23: Welshe lexicografie

Ierse, Welshe en Angelsaksische geschiedbronnen, ca. 1909-11

- A 11: Britse en Welshe historische bronnen
- A 12: Angelsaksische genealogieën
- A 13: Welshe topografie (onzeker of die hierbij hoort)

Cornwall

Hs. 12 A 12. *Mount Calvary or History of the Passion* door John Keigwin uit 1682 met Engelse vertaling. Afschrift van Oxford, Bodleian Library, Gough Cornwall 3, met aantekeningen van Van Hamel, na 1925

Oudgermanistiek

- A 34: Notities over verscheidene onderwerpen, vnl. Oudgermanistiek, ca. 1920-21
 - A 33: Woordenlijsten *Beowulf*, *Finnsburg* en *Judith*
 - C 4: Uit Boer's *Edda*, inclusief tentamenvragen
 - G 6G: De Edda (cursus Volksuniversiteit, 1944)
 - G 6H: R. Wagner en Ring des Nibelungen, lezing
 - H 11: Aantekeningen over *Flóamanna Saga* en *Vatnsdæla Saga*, ca. 1933?
- Hs. 11 D 20-21, collegedictaten en aantekeningen op het gebied van de Oudgermanistiek, Hoogduits en Nederlands, ca. 1931-43
- Hs. 34 A 13-14. Lezingen voor het hoogleraarsgezelschap DECEM, met 7 lezingen van Van Hamel over o.a. taalkunde en Oudgermanistiek, 1929-42

Modern IJsland

- A 36: Reisdagboek en notities IJsland 1928
- A 31: Reisdagboek en notities IJsland 1931
- H 5: IJsland, typoscript, 1936 of later, opzet publicatie

Nederlands

A 8: Zomerspelen *Lanseloet* en *Elkerlijc*, recensie 1907; muziek Evan Robberts

C 11: Arthur in Nederlandse bronnen

Hs. 11 D 20-21, collegedictaten en aantekeningen op het gebied van de Oudgermanistiek, Hoogduits en Nederlands, ca. 1931-43

Britse essayisten uit de 16de en 17de eeuw, ca. 1911-12

B 2: Essayisten: Franse invloed in de Engelse 17de-eeuwse literatuur

C 1: Essayisten: Bacon

C 2: Essayisten: Johnson, Tuvill, etc.

C 8: Essayisten: Cowley

C 9: Essayisten: anonieme essays 1596

C 14: Essayisten: Cornwallis

B 12: Essayisten: Temple

C 5: Essayisten: diverse onderwerpen

B 3: Essayisten: losse aantekeningen

B 11: Essayisten: opzet publicatie

C 7: Essayisten: opzet publicatie

Correspondentie

A 18: briefkaart van Kuno Meyer, 1913

A 26: uittreksel brief van John (Eóin) Mac Neill aan Kuno Meyer, 1913

B 10: begeleidend schrijven van Van Hamel aan A. J. Goedheer, 1939?

C 13: brief van Hendrik Brunsting aan Van Hamel, ca. 1936

C 17: brief van Jan B. P. Josselin de Jong, 1927

G 3: Correspondentie (R. I. Best; C. L. Walter Boer; Myles Dillon; G. van der Leeuw; Roger S. Loomis; Eóin Mac Neill; Björgúlfur Ólafsson; Herbert J. Rose; Thomas Wilson; Arie Dekker; Torkil Kemp (namens W. Grønbech); Van Hamel aan H. Stassen)

F 15: Correspondentie over de tweede drukproef van de *Immrama*, 1939, van R. I. Best en E. Knott.

H 17: brief uit Parijs over het overlijden van Van Hamels vader, 1917

Hs. 19 A 2: brief van Páll Bjarnason (IJsland), 1935

Hs. 19 A 6: brief van Ralph St. V. Allin-Collins (London), 1928

Correspondentie van, aan en over Van Hamel in de UBU archieven van Pieter Catharinus Arie Geijl (1887-1966), Otto Alexander Oppermann (1873-1946), Pierre Henri Ritter (1882-1962) en zijn leerlinge Maartje Draak (1907-1995).

Bijlage doos C: Fotokopieën van de correspondentie van Van Hamel aan Sigurður Nordal (1886–1974), Guðmundur Finnbogason (1873–1944) en Alexander Jóhannesson (1888–1965), afkomstig uit de Universiteitsbibliotheek Reykjavík, 1929-45

Studenten

A 17: Opgaven ter overweging voor dissertaties, examens, etc.

C 4: Uit Boer's *Edda*, inclusief tentamenvragen

B 10: Commentaar op *Flannacan mac Cellaich ri Breg hoc carmen* van Albertus J. Goedheer, ca. 1939?

H 9: Opmerkingen op een versie van de dissertatie van Piet Onno Nijhoff, 1936

H 10: Twee typoscripten van Theodor Chotzen, Bisclavret en Llud et Llyfelys, ca. 1937, ca. 1941

Eigen werk in het Nederlands

H 3: Gedichten in typoscript (1917-1924)

A 34: Gedichten, 1920-21

A 36: Gedicht, IJsland, 1928

A 31: Gedicht, IJsland, 1931

H 4: Verhaal over zeven triomfen

H 8: De winst van de oorlogsjaren, 1945

Diversen

A 37: Adressenboekje met bibliografische notities

Hs. 34 A 26. Notities van A. G. van Hamel en Maartje Draak, aangetroffen in hun boeken.

H 13: Aanwezig in de Koninklijke Bibliotheek, 1916 of later

H 15: Foto's: An tAth. Peadar, 1939 of later; Tomás Ó Maille & Richard Irvine Best, 1936

H 18: Overdruk van het *Algemeen Handelsblad* van J. A. van Hamel, 1910

H 19: Fiches bibliotheek Van Hamel, 1949-1951

H 20: Manchetknopen van Maison Van Wielik

Collegedictaten

Zie Appendix 2

INVENTARIS ARCHIEF VAN HAMEL

Afkortingen:

LG = *Lebor gabála* (middeleeuwse Ierse verhalen over de legendarische oudste kolonisten van Ierland: 'Boek van invasies')

VH = A. G. van Hamel

Handschriften LG: BB = Book of Ballymote; D IV 1, D V 1, etc. = manuscripten in de Royal Irish Academy met dit signatuur; Lec = Book of Lecan; LL = Book of Leinster R I, R II / R1, R2 = Oxford, Rawlinson B 512 (bevat twee versies van LG).

A 1: Iersch

- Zwart cahier; 89 pp.; autograaf; *Inleiding in de Metriek* (pp. 3-5); *Imram Maelduin*, aantekeningen en opmerkingen per regel, genummerd 1-224, in Nederlands, Duits en Engels (pp. 7-89), aan de hand van de editie van R. I. Best en Kuno Meyer in *Anecdota from Irish manuscripts*, I (1907), 50-74.

A 2: Welsch

- Zwart cahier; 27 pp.; autograaf; *Twrch Trwyth*, genummerd van 2-24 (pp. 3-9); *Moral Verses*, over pp. 225, 241, 239, 237, 233, 234, 235, 227, 229, 231, 222, 208 (pp. 11-21). Na p. 21 zijn er 7 pagina's verwijderd. Alles met aantekeningen en opmerkingen per regel in Nederlands, Duits en Engels, aan de hand van John Strachan, *An introduction to early Welsh* (1909), 193ff.

- Add.: 9 losse kladbladen: Aantekeningen over de *Goddoddin* van Aneirin.

A 3: Thesaurus Celticers (?)

- Zwart cahier; 45 pp.; autograaf; aantekeningen aan de hand van *Revue celtique* 25 (1904), 377, 385 en slot (pp. 1-5); *Engelsche woorden van Keltischen Oorsprong* (p. 7); *Invloed van 't Keltisch op 't Fransch* (pp. 9-17); *Mh geëlideerd in 't Gaelic* (p. 17); *Plaatsnamen in Schotland* (pp. 17-19); *Egyptenaren en Kelten* (p. 21); *Semitisch en Keltisch* (p. 23); *The Aryan Expulsion and Return Formula* (pp. 23-29); *Kelten*, diverse bronnen in Grieks en Latijn (pp. 29-33); *Menschenoffers* (p. 33); *Tara-zaal, Kalender van Coligny* (p. 35); *Diergoden* (p. 37); *Ogamiek alfabet* (p. 39); *Karakteristiek der Kelten* (p. 41); *Iersche geleerden op 't vasteland* (p. 43); *Dubhgall, Findgall, Welshe analoga* (p. 45).

- Add.: 2 losse bl.: Aantekeningen *Tara-zaal* en etymologieën van Oudiers, aan de hand van *Revue celtique* 27 (1906), 85ff.

A 4: Notitieboekje

- Notitieboekje met kalender 1913-1914 en sticker van A. Rosen, Berlin W; 83 pp.; autograaf; [Dublin, Royal Irish Academy, MS] *D IV 2, fo. 29 a¹, I Beteekenis v/h woord Keltisch, II Betrekkingen met andere Idg talen, III Kelten en Oerbevolking, IV Overzicht der rester(ende) inscripties*, met o.m. inscripties, glossarium van Keltische plaats-, persoons- en godennamen in Latijn, *Woorden in de Rom. Talen, Eilandkeltisch, Hoe komen de Kelten op de eilanden?, Leenwoorden, De oudste Cymrische litteratuur, Iersche litteratuur* (p. 1-47); rijtjes Oudierse werkwoordsvormen en verwante aantekeningen aan de hand van een leerboek (pp. 48-83).

A 5: Notitieboekje

- Zwart notitieboekje; 88 pp.; autograaf; woordenlijsten Middelwelsh, van o.a. *Branwen* (pp. 5-9); *Monaw* (pp. 10-13); *Math* (pp. 14-18); *Pwyll* (pp. 20-22); *Llud a Ll[efelys]* (pp. 23-24); *Marwnw Llywelyn* (pp. 25-27); *Daffydd ab Gwilym* (pp. 28-29); *Cywydd duweddaf i Forfudd* (pp. 30-31); *Y Daran* (pp. 32-33); *Y ferch o Fon* (p. 34); *Gwynebmynarhes* (pp. 35-36); *Y Ceiliog du* (pp. 37-38); *Yr Haf* (pp. 39-40); *Mis Ma* (p. 41); geschiedkundige aantekeningen over Italië, ook m.b.t. literatuur en kunst (pp. 44-45, 47-50); gedicht in het Duits, *Auf einsamen Inseln / atmet der Mensch*, doorgestreept (p. 46); referenties van uitgaven over Welshe literatuur (pp. 51-52); woordenlijst Middelwelsh (pp. 81-88).

A 6: Important Details II: Tuan mac Cairill, Wanderings, Pedigrees.

- Blauw cahier; 40 pp.; autograaf, ca. 1912-15; aantekeningen over LG: *LG VII 12-24* (pp. 3-5); *Tradition in Tale of Tuan mac Cairill* (p. 7); *On geographical notions cf. Nenn[ius] Vind[icatus]. p. 224 note* (p. 8); *The Wanderings*: de routes van de Gaels naar Ierland, Partholón, Nemed, Ceasar (pp. 9-20); *Pedigrees*: aantekeningen over de stambomen van de Gaels, m.n.: Noach, Partholón, Nemed, Túatha de Danann, Nuadu. *Part of Liber Sex Aetatum* (pp. 21-39).
- Add.: 3 losse bl.: *On Nél and Fenius at Tower of Babel cf. Thes. Pal. II f. 3v6, Note to Fiacc's Hymn; Figuurlijk gebruik der Joodsche geschiedenis; Genealogy of Tuatha De Danann.*

A 7: Cahier

- Zwart cahier, titels *Middle Welsh* en *Anecdota Oxoniensia* zijn doorgekrast; 63 pp.; autograaf, ca. 1912-15; Afschrift van LG in *LL 14a16 – 24a4*.

A 8: Cahier zonder kaft

- Cahier; 18 pp.; "Zomerspelen" onder leiding van Eduard Verkade en Willem Rooyards. "Lanseloet" en "Elkerlijc", recensie over de uitvoering van beide stukken in Laren N.H., 1907 (pp. 1-15);¹ *Revival muziek; hymnen gezongen Evan Robberts uit Z-W, prediker uit de kolenmijn. Poëzie, alliteraties*, Modern Welsh, ca. 1905² (achterin, pp. 1a-3a).

A 9: *Inhoud versies LG onderling vergeleken II*

- Blauw cahier; 33 pp.; autograaf, ca. 1912-15; *Gabháil Fer mBolg*, in verschillende handschriften (pp. 3-10); *Gabháil Tuatha Dé Danann* (pp. 11-22); *Gabáil Mac Miledh - Erimon & Eber* (pp. 23-33). Vergelijkingen tussen manuscript versies in LL, R I, R II, BB, O'Clery.

A 10: *Gaelic Grammar II*

- Cahier met donker gemarmerd hardkartonnen kaft (Stadermann & Beek, Amsterdam); 105 pp.; autograaf; *Celtische Grammatica bewerkt door A.G. van Hamel jr. naar: Elements of Gaelic Grammar by Alexander Stewart, Minister of the gospel at Dingwall, Honorary member of the Highland Society of Scotland. Deel I: Etymologie*. Gaat voornamelijk over werkwoordsvormen en vervoegingen met bijbehorende voorzetsels van het Scots-Gaelic. Aan de hand van Alexander Stewart, *Elements of Gaelic grammar* (1801 of latere editie). Zie ook A 27.
- Add.: 2 losse bl.: 6 werkwoord rijtjes.

A 11: *Gildas en Nennius: British Saints, Geoffrey of Monmouth, Bruts, Annales Cambriae, Welshe Genealogieën, Layamon, Wetten.*

- Blauw cahier, omslag; 28 losse bl. in diverse soorten en maten; autograaf, ca. 1909-11. Verschillende blaadjes op het papier van de Zeeuwsche Hypotheekbank, Middelburg, de plaats waar VH van 1909-1913 les gaf.

A 12: *A[ngel]S[aksische] genealogieën (OET), F.M., Ann[ales] Cambriae (Y Cymmr. IX)*

- Blauw cahier; 60 pp.; autograaf, ca. 1909-11; *Oudste Engelsche genealogieën (Sweet, Oldest English Texts, p. 169)* (pp. 1-11); *Annals of the Four Masters*, secties over de Angelsaksen (pp. 12-25); *Tekst der A.C. in Y Cymmrodor IX 152, ed. Egerton Phillimore naar het MS Harl. 3859*, in Latijn (pp. 32-60). Voorin zijn 10 pagina's verwijderd.
- Add.: 1 los bl.: *Annales Cambriae*.

¹ Eduard Verkade (1878-1961), beroemd acteur en toneelleider, later ook toneelrecensent. Willem Rooyards (1867-1929), bekend acteur, toneelleider en regisseur.

² Evan Roberts (1878-1950), een leider van de religieuze "Revival" in Wales in 1904.

A 13: *Welsche Topografie*

- Blauw cahier, omslag; 12 losse bl. in diverse soorten en maten; autograaf.
Bestaat vooral uit referenties met wat opmerkingen.

A 14: *Tekst*

- Blauw cahier; 22 pp.; autograaf, ca. 1912-15; opzet van een editie met LG, R1 en R2, BB; *Inrichting van de tekst* (pp. 3-5); *Gabáil Ceasrach* (p. 7); *Gabháil Partholoin* (p. 9); *Gabháil Nemedh* (pp. 11-13); *Gabáil Fer mBolg* (p. 15); *Gabáil Tuath nDe Danann* (p. 17); *Gabáil Mac Miledh* (p. 19).

- Add.: 2 losse bl.: 1 autograaf, *On sons of Mil & Bile cf. Thes. Pal. II 316*; 1 gedrukte bl. getiteld "Königliche Bibliothek: Regeln für die Benutzung des alphabetischen Bandkatalogs", Berlijn, 1910 (geen autograaf m.u.v. de aantekeningen).

A 15: *Inhoud der versies van LG onderling vergeleken I*

- Blauw cahier (Berlin); 40 pp.; autograaf, ca. 1912-15; Vergelijking LL, BB, R1 en R2, Rawlinson, Liber Sex Aetatum, O'Clery.; *I Inleiding* (pp. 2-20); *II Gabáil Ceasrach* (pp. 21-25); *Gabáil Partholoin* (pp. 25-32); *Gabáil Nemedh* (p. 33-39).

- Add.: 4 losse bl.: 1 memo; 1 idee over persoonsnamen met referenties; *van BB in gedicht Doluid M[iled]*. (vóór de twee slotregels ingevoegd); berekeningen.

A 16: *Important Details I*

- Blauw cahier; 36 pp.; autograaf, ca. 1912-15; aantekeningen over LG: *Relation of LL and R1, compared with Nennius: Introduction* (pp. 1-6); *Gabáil Cesrach* (p. 7); *Gabáil Partholoin* (p. 9); *Gabháil Nemedh* (p. 11); *Gab. Fer mBolg* (p. 13); *Gabáil Tuath nDe Danann* (p. 15); *Gabáil Mac Miledh* (p. 17); *The tradition of Maolmuire Othna* (pp. 19-21); *The poems* (pp. 23-36).

- Add.: 3 losse bl.: *LL and Maolmuire Othna [...] compared*; *Lijst van gedichten*; *Gaping in BB, Extra poems indicated in R1*.

A 17: *Opgaven ter overweging voor: Dissertaties, Prijsvragen, Eigen Onderzoek ...*

- Bruin cahier; 80 pp., waarvan veel blanco; autograaf. Lijst met 39 ideeën (pp. 1-4); *Opgaven doctoraal 2* (pp. 41-42); *Opgaven Candidaatsexamen* (p. 51); *Opgaven doctoraal 1* (pp. 58-59); *Onderwerpen voor stellingen* (p. 71); *Kleinigheden* (p. 80).

- Add.: 97 losse bl. in diverse soorten en maten; o.m. een lijst met onderwerpen voor dissertaties (add.1-3); aantekeningen over korte en lange syllaben (add.65); een opzet brief / toespraak over IJslands sagen onderzoek, begint 'De faculteit vraagt een gedetailleerd methodisch onderzoek naar ...' (add. 70-71); Oud-Germaanse doctoraal / dissertatie onderwerpen voor bepaalde studenten (tussen ca. 1910-1921) en ideeën voor vraagstellingen.

A 18 I, II, III: Texts of poems

- 3 aan elkaar geplakte zwarte cahiers (Kruse, Berlin); 215 pp. (1-82, 83-129 (130-162 blanco, 163-215 (rest blanco)); autograaf, ca. 1912-15; in I en II staat een vergelijking van LG gedichten in LL, Lec. I & II, BB, FM, D V 1, D IV 1; in III staan aantekeningen over de teksten binnen LG, en de ontwikkeling van het geheel, in het Engels en Nederlands; *List of 72 languages* (p. 213).
- 17 losse bl. aantekeningen, o.m. een afschrift van *BB 19b* in andere hand (autograaf Kuno Meyer) met aantekeningen in handschrift van VH (p. I:1); *A mac ain Ugaini fr[om] D IV 3* (pp. II:1-3); briefkaart 22-7-1913 van Kuno Meyer aan VH (Markgrafenstr. 46, Berlin): 'Zu Ihrer Idee über Partholón' (p. II:4); *The R1 tradition* (pp. III:1-11); *Grimm [...] Das goldene Schloss v. Strohmberg* (p. III:12).

A 19: Book of Lecan II, D IV, D V 1, D IV 3, F.M.; RIA 2

- Zwart Cahier (Kruse, Berlin); 38 fol.; autograaf, ca. 1912-15; uitgeschreven teksten van LG, van Partholón tot de zonen van Míl. Voorin staat: "This is a proof that BB though he blindly copied Lec. II still consulted Cin Dr[omma] Sn[echta]".
- Add.: 25 losse bl.: LG tekst over Túatha Dé Danann (add. 1-6); envelop gestuurd door J. D. Murwaldt, Amsterdam, naar VH in het Queens Private Hotel, Kingstown, Co. Dublin, poststempel 9-8-1913, gebruikt om losse vellen met een afschrift van LG in het *Book of Fermoy* te bewaren (add. 7-25).

A 20: Finn-Cycle, Ulster-Cycle

- Lichtbruin cahier, omslag; 52 losse bl. in diverse soorten en maten; autograaf (m.u.v. overdruk van Kuno Meyer, 'Find mac Umail', *Revue celtique* 23 (1911), 391-5, met notitie van Kuno Meyer (p. 38); en m.u.v. getypte editie van *Echtra Nerai* van Egerton 1782, met referentie naar de editie van Kuno Meyer in *Revue celtique* 10 (1889) (p. 25: I t/m III). Aantekeningen over zowel de Finn- als de Ulstercyclus.

A 21: Important Details III: Liber Sex Aetatum, Chronology

- Blauw cahier; 40 pp.; autograaf, ca. 1912-15; aantekeningen over LG: *Liber Sex Aetatum* (pp. 1-9); *Chronological Passages from L.S.A* (pp. 11-17); *Chronological Passages in L.G. (except official synchronisms): Gab. Cesrach, Gab. Partholoin, Gabáil Nemid, Gab. Fer mBolg, Gab. Tuath nD.D., Gab. Mac Miled, Do Fhlathiusaib hErenn* (pp. 18-37); *Principal elements in the chronology of our texts* (p. 39).

A 22: Welsche Taal: Welshe Grammatica en Spelling

- Blauw cahier, omslag; 34 losse bl. in diverse soorten en maten; autograaf; bevat korte notities over o.m.: *clywed* (p. 5); *Welsh Phonology* (pp. 7a-b); *o, u in beginsyllaben* (p. 8); *Persoonsnamen in 't Welsh* (pp. 13 a-c); *Cafael* (p. 15); *V. ag (simplex en in comp.)* (p. 16); *Verbum Substant. in 't Welsh* (p. 17); *ymchwelyd* (p. 18); *Verba in 't Welsh* (pp. 20a-b); *Composita v/h Verb. Subst. In 't Welsh* (p. 21); glossen (p. 22); *-ach depreciative* (p. 23); *-os depreciative* (p. 24).

A 23: *Welsche Lexicografie, Dialecten*

- Lichtbruin cahier, omslag; 16 losse bl. in diverse soorten en maten; autograaf; verschillende aantekeningen over losse Welshe woorden, met o.m.: *Norse borrowings in Welsh?* (p. 2); persoonsnamen (pp. 3-4); *English Loanwords* (p. 13).

A 24: *Táin Tales*

- Blauw cahier, voorkant van een omslag; 12 pp.; autograaf; *Tain Tales*, woordenlijsten.

- Add.: 3 losse bl.: woordenlijstjes (pp. 1-2), woordenlijst *Stories from the Táin I* (p. 3).

A 25: *Important Details IV, Synchronisms*

- Blauw cahier; 36 pp.; autograaf, ca. 1912-15; aantekeningen over LG: *Synchronisms R1: Nemed, Fir Bolg, Túatha Dé Danann, Meic Míled til Tigernmas, Ríg iar cretem* (pp. 2-17), *Tigernach and LG* (pp. 18-29), Synchronismen van Ierse provinciale koningen en data uit de Ierse annalen (pp. 30-35), *A few occasional notes on annals* (p. 36).

- Add.: 5 losse bl.: *Belangrijke vraagpunten: verhouding LL en R1, verhouding proza en gedichten (m.n. LL en Maolmuire Othna), De Zeetochten, De synchronisms, Verhouding LG tot de Annalen; Rawl. 502, Thur[neysen] B I, II, III (1a-b), Synchronismen van Ierse provinciale koningen (2a-c).*

A 26: *Lebor Gabála, Glinne Dá Locha*

- Cahier met blauw gemarmerd hardkartonnen kaft; 55 ff.; autograaf van Kuno Meyer (incl. kaft), transcriptie van LG in Rawlinson B 512 door Meyer, met sommige stukken door VH, met aantekeningen en verbeteringen in autograaf van VH, ca. 1912-15.

- Add. 38 losse bl.: tenzij anders aangegeven autograaf van VH; aantekeningen over Rawlinson B 502, *Koningen genoemd in "Eremon is Eber aid"* (pp. 1-4); *Zimmer, Nennius Vindictus* (p. 5); *Uittreksel brief van John Mac Neill aan Kuno Meyer, 26-1-1913*³ (p. 6); *Lebor Gabála* (pp. 7-8); *Nennius HB* (p. 9); BB 21b 22-41 (p. 10); *Lec fo. 10a1-30b2 (Lebor Gabála), Ends*: autograaf van Kuno Meyer (p. 11); *Comaimserad Nemid* (p. 13); aantekeningen (pp. 14-15); Vergelijking LL en R 2 (pp. 16-18); vervolg afschrift uit cahier ff. 56-75: autograaf van Kuno Meyer met aantekeningen en verbeteringen in autograaf van VH (pp. 19-38).

³ John Mac Neill (Eoin MacNéill, 1867-1945), Iers politicus en wetenschapper, die o.a. *Lebor gabála* bestudeerde.

A 27: *Gaelic Grammar II*

- Cahier met donker gemarmerd hardkartonnen kaft (Stadermann & Beek, Amsterdam); pp. 106-234; autograaf; *Celtische Grammatica bewerkt door A.G. van Hamel jr. naar: Elements of Gaelic Grammar by Alexander Stewart, Minister of the gospel at Dingwall, Honorary member of the Highland Society of Scotland. Deel II: Syntaxis en Woordvorming*. Het betreft Scots-Gaelic Vanaf p. 167 volgt een vocabularium a-u. Aan de hand van Alexander Stewart, *Elements of Gaelic grammar* (1801 of latere editie). Zie ook A 10.
- Add.: 1 los gedrukt blad: "Nederlandse Organisatie voor zuiver-wetenschappelijk Onderzoek: subsidiëring van dissertaties" (febr. 1958), waarschijnlijk achtergelaten door Maartje Draak.

A 28: *Book of Lecan I, II; RIA I*

- Zwart cahier; 40 pp.; autograaf, ca. 1912-15; *The Book of Lecan, Contents* (pp. 1-10); *Separate tracts in Lec.* (pp. 11-16); *Variants of Lec. I and Rawl.* (pp. 17-21); *Gabail mac Miled* (pp. 22-24); *This portion of Lecan has the following poems in extenso: [...] of these I copy the two not occurring elsewhere*, d.w.z. Lec. 28b1 en Lec. 29a1 (pp. 25-29); *De text in Lecan II (fo. 267a sqq)* (pp. 30-36); *Introduction on Gaedels* (pp. 36-38); *II Gab[ail] Cesr[ach]*. (pp. 38-39); *II Partholon* (pp. 39-40).

A 29: *Excerpten (Iersch) Vendryes, Strachan etc.*⁴

- Donkerbruin cahier; 49 pp.; autograaf; *Oudiersch, Excerpt Vendryes, Klankleer* (pp. 1-33); *The particle RO in Irish* (pp. 34-37); *Action and Time in the Irish Verb* (pp. 38-39); *The Deponent Verb in Irish* (pp. 40-42); *The sigmatic future & subjunctive in Irish* (pp. 43-45); *Incipit Cath Ruis na Ríg, LL 171* (pp. 46-49).

A 30: Notitieboekje Modern Iers in insulair schrift

- Notitieboekje met okerkleurig kaft; 76 pp.; autograaf, 1908 of later; Modern Ierse tekst, geschreven in insulair schrift, overgeschreven van een publicatie vanaf p. 44, begint: *bí fíios aige uirtí ná raib aon fuadar fóganta fúiti*. Vervolg van A 35. Achterin enkele notities over Modern Iers.
- Add.: Een toegangskaartje voor de Reading Room of the British Museum, 23-8-1923.

A 31: Notitieboekje IJsland 1931

- Zwart notitieboekje; 66 pp.; autograaf; reisverslag IJsland, 22 juli-22 augustus 1931 (pp. 1-37); een gedicht in potlood, 9 november 1931, 14 regels, begint: 'Vergeten heengaan is al wat ik wil' (p. 38); tekeningen (pp. 63, 65); notitie in het IJslands, 6 regels anoniem, met de naam *Mattias*, 11-8-'31 (p. 64); Namenlijst, met

⁴ Joseph Vendryes (1875-1960), Franse taalkundige, was voorzitter van Keltische talen en literatuur aan de École Pratique des Hautes Études. Hij heeft het blad *Études celtiques* opgericht. John Strachan (1862-1907), Ierse classicus en keltoloog.

Guðni Jónsson, Hornafirði; Snorri Halldórsson, Laeknir; Olafur Helgi Jónsson, Laufásveg 55 [Reykjavík]; ... Magnusson ...; Tómas Hallgrímsson, Grímsstaðir; Guttormur Andrésón, Laufásregi; Einarr Jónsson, Reykjavík; Jón Gríslason, Ólafsvík (p. 66).

A 32: Notitieboekje Modern Iers in insulair schrift

- Notitieboekje; 80 pp.; autograaf, later dan 1908; toespraak in Engels van VH over zijn terugkeer naar Ierland om zijn Gaelic te verbeteren (pp. 1-3), dezelfde tekst vertaald in het Modern Iers in insulair schrift (p. 5-9). Notities over Modern Iers, vooral woorden in insulair schrift en hun Engelse vertaling (p. 10-36). Achterin, op zijn kop, notities over zijn verblijf in Ierland, beginnend op woensdag 21 Dublin (p. 80-79), teksten in het Modern Iers, begint: *Do bí, tincéir 'na comnuige i mBeann-Tráige*, over Cromwell (p. 78-68), notitie over daoi en aoir (p. 50), kaartje over het gebied rondom Bantry en Ierse woorden (p. 49-48).

A 33: *Beowulf*

- Blauw cahier; 80 pp.; autograaf; woordenlijst OE-Du per versregel van *Beowulf* (pp. 1-73); woordenlijst OE-Du per versregel van *Finnsburg* (p. 75); woordenlijst OE-Du van *Judith* (pp. 77-80). De eerste twee wellicht aan de hand van Moritz Heyne, *Beowulf mit ausführlichen Glossar* (Paderborn 1863) of latere druk.

A 34: Notities over verscheidene onderwerpen, vnl. Oudgermanistiek

- Notitieboekje met harde kaft, gestreept, met een afbeelding van een oorlogsscene, met de tekst 'Vendu au profit des oeuvres Françaises / Du soldate aveugle / A des marraines / Amsterdam 62 Sarphatistraat' ; 55 pp., rest vrijwel blanco; autograaf; losse notities over verscheidene onderwerpen, zowel wetenschappelijk als persoonlijk, met o.m.: *Litteraire waardering* (p. 1-2); zelfgeschreven gedicht, 'Geef mij nog even je hand ...', 14-8-1920 (p. 6); zelfgeschreven gedicht, 'O toon mij je oogen ...', 26-5-1921 (p. 8); *Doos Grotius* (pp. 11-12); *Boeken* (p. 13-14); *Gotisch* (pp. 17-19); *Een stukje nationale psychologie* (p. 23); *Nerthus-Njordr* (p. 25); *Polemiek tegen Chotzen* (p. 29)⁵; *Wisseling van Classicisme en Burgerlijkheid* (p. 31); *Graalsage* (p. 35); *Groote waarde van de IJslandse folklore* (p. 37); *Onderwerp voor een rede: De ziel van IJsland* (p. 38); *Þorgerðr Horgabruðr* (p. 39); *Gorthemir de Heilige* (p. 41); *Vēs-* (p. 43); *Baldr* (pp. 44-45); *Ijsl. Þvi = waarom?* (pp. 46-49); *Kymr. -went < Lat. -mentum* (p. 50); *Geoffrey* (p. 54).

- Add.: 1 los bl.; autograaf; *Over den steen van Eggjum*, runen, met name over de interpretatie van Olsen (*Eggjum-stenens indskrift med de ældre runer* (1919), signatuur: Van Hamel 46).

⁵ Dr. Theodoor Max Th. Chotzen (1901-1945) promoveerde bij Van Hamel met het proefschrift *Recherches sur la poésie de Dafydd ab Gwilym, barde gallois du XIVe siècle* (1927). Hij was specialist in Middelwelsch. Hij was in de Tweede Wereldoorlog actief in het verzet en stierf in 1945 in het Oranjehotel te Scheveningen.

A 35: Notitieboekje Modern Iers in insulair schrift

- Notitieboekje met okerkleurig kaft; 76 pp.; autograaf, 1908 of later; Modern Ierse tekst, geschreven in insulair schrift, overgeschreven van een publicatie vanaf p. 3, begint: *ní raib aon leigéas agam air* (pp. 1-48), wordt vervolgd in A 30; aantekeningen over accent in het Iers (pp. 52-53); woordenlijstjes, achterin begonnen, op zijn kop (pp. 54-76).

A 36: Notitieboekje IJsland 1928

- Zwart cahier, met dubbele kaft; 74 pp.; autograaf; reisverslag IJsland, 24-7-1928 tot 23-8-1928 (pp. 4-5, 11-13, 16-17, 25-31, 35-57); namenlijsten van degenen die een kaart krijgen, tussendoor verscheidene adressen, waarvan een aantal waarschijnlijk door de desbetreffende persoon zelf opgeschreven, en organisatorische reisnotities (pp. 1-3, 6-10, 18-21, 23-24, 32-34, 37, 65, 73-74);⁶ Nordal over de IJslandse volksaard (p. 3); zelfgeschreven gedicht (p. 14); IJslands gedicht (p. 15); *Ik houd van weinig dingen zooveel als van boomen [...]*, overpeinzing (p. 22).

A 37: Adressenboekje met bibliografische notities

- Zwart adressenboekje met tabbladen; 96 pp.; autograaf; per letter bibliografische notities, zoals Beda; Culwch ac Olwen, Derbfine, Diergoden bij de Kelten, etc., met korte verwijzingen of nummers.

A 38: Ierse koningen in *Lebor Gabála*

- Blauw cahier, gefolieerd 96-107; afschrift van LG met legendarische en historische Ierse koningen, het begint met: *"aici side doronta na h-ilbrechna a n-etaigib i ..."* (cf. R. I. Best et al. (eds), *The Book of Leinster*, vol. 1, p. 64, regel 2036), maar overgeschreven van een ander handschrift dan het Book of Leinster. Mogelijk niet VH's handschrift, maar met zijn notities in de kantlijn, ca. 1912-15.
- Add.: 3 losse bl.; vergelijking LL en R.

⁶ Namenlijst bevat o.a. die van: R. C. de Boer, (1863-1929, professor Oudgermanistiek aan de UvA en promotor van Van Hamel), Chotzen, Vendryes, Rudolf Thurneysen (1857-1940, Zwitsers linguïst en keltoloog), en van collega's van de RUU, zoals bijv. Jan Gonda (1905-1991, sanskritist), maar ook het adres van Sigurdr Nordál (1886-1974), een IJslandse wetenschapper, die veel werk heeft verricht aan de *Íslendinga sögur*.

B 1: Welsh Literature

- Diverse losse bl.; 65 bl.; autograaf; bevat o.m.: *Welsh paleography and MSS* (p. 3); *Metriek* (p. 4, 6); referenties (pp. 6, 7, 8, 13, 14, 15, 20, 21, 26, 27, 31, 33, 37, 38, 39, 44, 47, 50-59, 61); *Juvencus glossen* (p. 9); *Boek van St. Chad* (p. 10); *O(r)k(ne)y. inscripties* (p. 11); *Walter v. Oxford* (p. 12); *Taliessin* (p. 16); *Llywarch Hen* (p. 17); *Black Book of Carmarthen* (p. 18); *Oude poëzie buiten de gewone boeken* (p. 19); *Gogynfeirdd / Gododin / Cynddelw* (pp. 22,23); *Standen v. dichters in Wales* (p. 24); poëzie en proza (pp. 25, 30, 34, 36, 48); *Fransche jongleurs in Engeland* (p. 28); *French influence in mediaeval Wales* (p. 29); *Verhouding RB en WB* (p. 32); *De voornaamste toespelingen op oudere Kymr. Litteratuur bij Dafydd ap Gwilym* (pp. 40, 41); *Owain Glyndwr* (p. 42); *Iolo Goch* (p. 43); *Dichters tijdens de Rozen-oorlog* (p. 46); *The Welsh Troilus and Cressida* (p. 49); *Iolo Morganwg* (p. 60); *Eisteddfod* (p. 62); *Ab Ithel* (p. 63).

B 2: Essayisten: Franse invloed in de Engelse 17e eeuwse literatuur

- Losse bl., A4-formaat; 2 bl.; autograaf, ca. 1911-12; excerpt van A.H. Upham, "The French influence in English literature from the accession of Elizabeth to the Restoration" en een excerpt van Louis Charlanne, "L'influence française en Angleterre au XVIIe siècle".

B 3: Essayisten: losse aantekeningen⁷

- Diverse losse bl.; 21 bl.; autograaf, ca. 1911-12; bevat o.m.: *Origin of the Essay* (pp. 1-3); *Nicholas Breton* (pp. 5-7); aantekeningen aangaande essays (pp. 4, 9-12); Montaigne (pp. 13, 18-21), *Oorspr(ong). v/d Essay* (p. 14); *Cambr. Hist. VII* (p. 15); *Ben Jonson over essayists* (p. 16); Bacon / Cornwallis (p. 17).

B 4: De Legende van Sint Brandaen en Maelduin's Zeereis

- Losse bl., A4-formaat; 9 bl.; doorslag van typoscript met handgeschreven correcties; artikel, getiteld *De Legende van Sint Brandaen en Maelduin's Zeereis* geschreven door VH.⁸

⁷ Ben Jonson (ca. 1609), Nicholas Breton (1546-1626, auteur en dichter), Michel de Montaigne (schreef de collectie *Essais*, 1580); Francis Bacon (1st Viscount St Alban, 1561-1626). Cornwallis: zie voetnoot 21.

⁸ Bevat onderaan p. 9 een verwijzing naar een toekomstige uitgave van Maartje Draak (1907-1995), Van Hamels opvolgster als professor Keltisch in Utrecht. De desbetreffende uitgave, "De reis van Sinte Brandaan", is uiteindelijk gepubliceerd in 1949. Het artikel van Van Hamel is wel uitgegeven in 1943 in *Album René Verdeyen*, pp. 351-357.

B 5: Afschrift handschrift KB Brussel 5100-4

- Losse bl., A4-formaat; 13 bl.; autograaf, afzonderlijk gefolieerd door VH, 1913 of later. Transcripties, in vijf delen:

1-4 (gefolieerd 2-4), na doorgestreepte tekst die al in het Book of Fenagh is gedrukt, begint: 'Celtair dichil Diarmata Innsi Clothrainn incipit' . Transcriptie van Brussel, KB, Ms. 5100-4 (Cat. 507), fol. 8r.

5-6 (twee dubbelbladen, fol. 1-3), begint: 'Firt amhra ó Ciaran 7 o Finden 7 geinemhain Aodha Slaine sunn béos' [= fol. 14v]. Nette versie van de volgende.

7-11 (fol. 1-5), begint: 'Br(ussels) 5100-4. P. 18, after Echtgus' Rules'. Kladversie van de voorgaande.

12 (fol. 1), begint: 'Quatrains Br(ussels) 5100-4, p. 4 [= fol. 7v]. Meisi Béccan buan mo bladh', en bevat tevens transcriptie van Cedbriathra Bhicc meic De (fol. 7v).

13 (geen fol.). Transcriptie en Engelse vertaling van 'Hui Neill uile ar cul Coluim' (fol. 211r).

B 6: Afschrift handschrift KB Brussel 5100-4: gedichten

- Diverse losse bl.; 15 bl.; autograaf, 1913 of later; voornamelijk transcripties van Brussel, KB, Ms. 5100-4 (Cat. 507).

pp. 1-3: Ierse woordenlijstjes

pp. 4-11: transcriptie, begint: 'Poems from Brussels MS 5100-4: I P. 16: Echtgus hua Cuanain do muintir Ruis Cre', van Ms. 5100-4, fol. 13v-14v

pp. 12-15: transcriptie, begint: 'Corbmac (marg: mac Cuilennain) cecinit. Mithid techt tar mo timna' (met voorafgaand inleidend commentaar), van Ms. 5100-4, fol. 28v-29r. Op p. 14 de notitie: 'edited by myself. Rev. Celt' . Beide uitgegeven in 'Poems from Brussels MS. 5100-04' *Revue celtique* 36 (1917-19), 274-90, en in de gecorrigeerde versie in *Revue celtique* 37 (1919), 345-52.

B 7: *A Poem on Crimmthann*

- Losse bl., A4-formaat; 16 bl.; autograaf, ca. 1915; *A Poem on Crimmthann [Rawl. B. 502 fo 49^r-50^v]: Crimmthann clothri coicid Herenn ...* met notitie in potlood RC XXXVI 262 (pp. 1-4); *The text of LL 45a* (p. 5); *Variants from LL* (pp. 6-12); notities bij voorgaande, eindigt: 'A. G. van Hamel. Rotterdam' (pp. 13-16). Uitgegeven in 'A poem on Crimthann', *Revue celtique* 36 (1915-16), 262-72; gecorrigeerde versie in *Revue celtique* 37 (1917-19), 335-44.

B 8: *Lebor gabála: Gabail mac Miled*

- Losse bl., vnl. A4-formaat; 10 bl.; 4 bl. autograaf, ca. 1912-15 (pp. 1-3, 7), de rest is getypt; *Eber mc Ír stamvader v. Ulster* (p. 1); *Ith* in LL, R, S (pp. 2-3); *Gabail mac Miled, Common portions of LL and S (text from LL)*, typoscript in zwart en rood (pp. 4-6); *LL 11b4v* afschrift (p. 7); *L.L. p. 12. Ith and his death, his body removed to Spain. The 36 chieftains*, typoscript in zwart en rood (pp. 8-10).

B 9: Afschrift handschrift KB Brussel 5100-4: *St. Brendan's visit to Hell*

- Losse bl., A4-formaat; 20 bl., gedeeltelijk dubbelbladen; autograaf, 1913 of later; *St. Brendan's visit to Hell*, opzet voor een artikel, afschrift van Brussel, KB, Ms. 5100-4 (Cat. 507), fol. 12r-13r, met introductie (pp. 1-9) transcriptie (pp. 10-16) en Engelse vertaling (pp. 17-20). Begint (p. 10): 'Do da apstol dég Eirenn. Bator da apstal decc na hErenn hi Ccluain Iraird ica foglaim oc Findian ...'. Niet door VH uitgegeven. Cf. Charles Plummer, *Bethada náem nÉrenn: Lives of Irish saints*, 2 vols (Oxford, 1922), I, pp. xiv, xxiv, 96-102.

B 10: *Flannacán mac Cellaich rí Breg hoc carmen*

- Diverse losse bl.; 31 bl.; deels autograaf, deels doorslag van typewerk; *Flannacán mac Cellaich rí Breg hoc carmen* (Innid scél, scaílter n-airich) doorslag van een voorstel voor een editie met opmerkingen van VH. Editie (pp. 1-4) en introductie (p. 5) in typoscript, handgeschreven aantekeningen van VH over de namen en gebeurtenissen die in het gedicht over de dood van Ierse helden staan (pp. 6-13), begeleidende brief (p. 14) en commentaar (pp. 15-19) van VH in typoscript, editie (volgt waarschijnlijk op p. 5) en vertaling (pp. 20-22) in typoscript, met veel correcties van VH, 'notes' in typoscript (pp. 23-24) met enige correcties, editie (pp. 25-28, als pp. 1-4), en vertaling (pp. 29-30, p. 31 extra doordruk van het laatste blad) in typoscript, met enkele handgeschreven voetnoten en correcties. Deze poging tot een editie is van Albertus Johannes Goedheer (1912-1995), die in 1938 bij VH promoveerde op *Irish and Norse traditions about the battle of Clontarf*. De brief noemt 'dat je weer de zee over gaat', dit verwijst naar Nederlands-Indië, waar Goedheer naartoe ging (in 1939?). Goedheers editie is nooit gepubliceerd, de tekst werd later uitgegeven door Kathleen Mulchrone, 'Flannacán mac Cellaig rí Breg hoc carmen. His poem on the death of some Irish heroes', *Journal of Celtic studies* 1 (1949), 80-93.

B 11: Essayisten: opzet publicatie

- Losse bl., A4-formaat; pp. 2-123 en nog 16 tussengevoegde bl. met aantekeningen; autograaf, ca. 1911-12; kladversie van een boek over essayisten in het Engels.

B 12: Essayisten: aantekeningen over Sir William Temple⁹

- Diverse losse bl.; 27 bl.; autograaf, ca. 1911-12; aantekeningen over het werk van Temple.

⁹ Sir William Temple (1628-1699), een Brits staatsman en essayist. Hij schreef o.a. *Observations upon the United Provinces* over de Nederlanden.

C 1: Essayisten: Bacon

- Envelop met losse bl. A5 & A4-formaat; 16 bl.; autograaf, ca. 1911-12; *Montaigne en Bacon*, aantekeningen (p. 1); *The Essayes or Counsels Civill and Morall*, excerpten (pp. 2-12); *Fr. Bacon by E. A. Abbot 1885* (p. 13)¹⁰; *Bacon*, excerpt van S. H. Reynolds (ed.), *Francis Bacon: The Essays or Counsels, civil and moral*, 1890 (p. 14); *Bacon Mentionings* (p. 15); *Bacon Quotations* (p. 16).

C 2: Essayisten: Baconians voor bio (?)

- Envelop van antiquariaat Maggs Bros, Londen, met poststempel 1912, gericht aan Van Hamel, 275 Brakstraat, Middelburg, met diverse losse bl.; 32 bl.; autograaf, ca. 1911-12; *Robert Johnson, Essaies or Rather Imperfect Offers Lond. 1601*, excerpten (pp. 1-3);¹¹ *Tuvill and Bacon* (pp. 4-25);¹² aantekeningen (p. 26); *John Stephens, Essayes and Characters 1605*, excerpten (pp. 27-28);¹³ *Horae Subsecivae*, excerpten (pp. 29-32).¹⁴

C 3: Iersche Sprookjes

- Envelop gestuurd door K. R. Gallas, Leraar M.O. Amsterdam, aan Prof. Dr. A. G. van Hamel, 19, Prins Hendriklaan, Utrecht, met diverse losse bl.; 10 bl.; autograaf; *Religious Tales*, aantekeningen n.a.v. boek Douglas Hyde (p. 1); *Iersche Sprookjes (types)* (p. 2); *Bull Bhalbhae (Béal(oideas) 6 [1936], 72-87)*, extract (p. 3); *Enkele Iersche Motieven* (p. 4); *Cànain man eun. S(cottish) G(aelic) S(tudies) 3 [1929-31], 160sqg*, samenvatting (p. 5); *Mac Rí an Deachaoín Béal(oideas) 4 [1934], 37sqg*, samenvatting (p. 6); aantekeningen (pp. 7-8); aantekeningen in insulair schrift, begint: Roint bliadanta ó sóin i n-a[i]m[s]irr an gortaíð, do bí lanaimna i ndeisceart na h-Éireann ...; zie A. G. van Hamel, 'Een Iersch kettingsprookje', *Mededeelingen der Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen, Afd. Letterkunde, serie A* 63.10 (1927), 259-73. Daar toegeschreven aan Micheál ua Luasaigh, een jonge onderwijzer uit het westen van het graafschap Cork, die het in 1926 vertelde aan VH. Op p. 9v staat onderaan de aantekening M. o Luasaig, die het waarschijnlijk geschreven heeft. De tekst wijkt af van de editie van VH (pp. 9-10).

C 4: Uit Boer's Edda

- Envelop gericht aan Maartje Draak, met in haar handschrift: *Uit Boer's Edda*, met diverse losse bl.; 8 bl.; autograaf; vermoedelijk ideetjes voor tentamen (p. 1); verschillende woordenlijstjes (pp. 2-5); *Atlakviða*, vers-analyse (pp. 6-8).

¹⁰ E.A. Abbott (1838-1926), was een Engelse schoolmeester en theoloog. Hij schreef *Francis Bacon: an account of his life and works* in 1885.

¹¹ Robert Johnson (fl. 1586-1626).

¹² Daniel Tuvill (stierf 1660), schreef de *Essaies Politicke and Morall* in 1608.

¹³ John Stephens, schreef tussen ca. 1605-1631.

¹⁴ John Brown (1810-1882), was een Schotse dokter en schrijver. Hij schreef *Horae Subsecivae* ('vrije tijd') in 1858 en 1861.

C 5: Essayisten

- Envelop van antiquariaat Maggs Bros, Londen, 1912, aan VH (zie C2) met losse bl., vnl. A4-formaat; 20 bl.; autograaf, ca. 1911-12; aantekeningen (p. 1); Engelse bibliotheekbriefjes van de British Museum met aanvragen van boeken over de vroege Britse essayisten, s.d. (pp. 2-7); *Verdere Essays* (p. 8); *Jeremy Collier, Essays upon Several Moral Subjects, 3d ed. 1698*, excerpten van verschillende publicaties (pp. 9-12)¹⁵; *Moral Essayes and Discourses ... 1690*, excerpt (pp. 13-15)¹⁶; *Roscommon's Essay on Translated Verse (1684, enlarg'd 1685)*, excerpt (p. 16)¹⁷; *Essayes or Moral Discourses on several Subjects ... 1671*, excerpt (pp. 17-20)¹⁸.

C 6: Iersche Sagen en Oudste Geschiedenis: Laws, Population, Immrama, beh(alve) Ulstersage, Finnsage, Annalistiek

- Envelop van The National Geographic Magazine, Washington, D. C., gericht aan Prof. A. G. van Hamel, 19 Prins Hendriklaan, Utrecht, met diverse losse bl., kapotte cahier-kaft; 56 bl.; autograaf; bevat korte notities over o.m.: *Giolla an Fhiugha* (p. 1); *Annalen en LG* (pp. 2-3, 5-8, 11-14, 48); *Population of Ancient Ireland* (p. 9); *The 4 provinces* (p. 10); *Galiáin* (p. 15); *Fomoire* (pp. 16-17); *Vroegste Germanen in Ierland* (p. 18); *Góedel* (pp. 20-21, 53, 55); *Mongán* (pp. 25, 50); *Immrama* (pp. 26-30); *Wetteksten* (pp. 35-37); *Handelsweg naar Ierland* (p. 39); *Koningschap* (pp. 34, 41-42, 54, 56); *Dood* (pp. 44-45, 47); *Dindsenchas* (p. 49); *Irish historical and topographical sagas* (pp. 51-52).

C 7: Essayisten: *Concordantie des Essays*

- Kapotte envelop met aantekeningen over Leven, Werken, Literatuur, met diverse losse bl.; 4 bl.; autograaf, ca. 1911-12; een referentie over *Montaigne en de Romantiek* (p. 1); *Chronologische lijst van 17de-eeuwse Britse essayisten* (p. 2); *Concordantie des Essays* (p. 3); *Indeling v.h. Boek*, opzet voor publicatie over de essayisten (p. 4).

C 8: Essayisten: *Cowley*¹⁹

- Envelop gericht aan Dr A. G. van Hamel, Leeraar aan het Gymnasium, Nieuwehaven, Rotterdam, met losse bl., vnl. A5-formaat; 12 bl.; autograaf, ca. 1911-12; aantekeningen over het werk van Cowley.

¹⁵ Jeremy Collier (1650-1726) heeft twee keer in de gevangenis gezeten omdat hij aanhanger was van James II, en hierover schreef. Tussen 1697-1709 schreef hij verscheidene essay-bundels over moraal.

¹⁶ Volgens Van Hamel waarschijnlijk geschreven in 1690 door Robert Boyle (1627-91), de beroemde natuurwetenschapper.

¹⁷ Wentworth Dillon, 4th Earl of Roscommon (ca. 1630-1685).

¹⁸ Misschien wederom de Hon. Robert Boyle?

¹⁹ Abraham Cowley (1618-1667), een Engelse dichter. In 1668 kwam er een bundel van zijn verzameld werk uit, *Works*.

C 9: Essayisten: Aantekeningen over anonieme essays 1596

- Envelop van antiquariaat Maggs Bros, Londen, 1912, aan VH (zie C 2), met losse bl., vnl. A4-formaat; 3 bl.; autograaf, ca. 1911-12; aantekeningen over het werk van de anonieme essayist (Anonymous), *Against Discontentment drawn into severall Discourses*, 1596.

C 10: *Welshe oudste historie en heldensagen. Welshe mythologie en folklore.*

(*Arthursage compleet*)

- Envelop van Martinus Nijhoff, Den Haag, aan VH, 1931, met diverse losse bladen; kapotte cahier-kaft; 147 bl.; autograaf; bevat korte notities over o.m.: religie (pp. 2-3, 10, 11); Vortigern / Ambrosius (pp. 5-7); *Caw o Brydyn* (p. 8); *Huw Gadaen* (p. 12); Vikingen (pp. 14-15); *Cymro* (p. 16); Romeinen (pp. 18-19); *Goochel- en Tooverkunst in Wales* (p. 21); *Cadwaladr* (pp. 22-23); *Hywel Dda* (p. 26); Betrekkingen met andere landen / culturen (pp. 13, 17, 25, 27-30, 33); *Aidan mac Gabhrain / Madawg* (p. 31); *Gowrie, Goueran, Gouarin, Gafran* (p. 32); *Y Ty Talwyn* (p. 37); *Mirabilia Britannica* (p. 38); *Gododin* (pp. 39-40); *Gwydion ap Don* (p. 41); *Gwynn ap Nudd* (p. 42); aantekeningen van en opmerkingen bij Loth's Mabinogion, 1913 (pp. 43-51); overdruk van artikel van Kuno Meyer 'Eine verschollene Artursage', *Festschrift Ernst Windisch*, 1914 (p. 52); *Arthur* (pp. 53-62, 66-84, 89-91, 93-96, 98-103, 123-124, 132); 1 krantenknipsel en aantekeningen over Glastonbury (pp. 63-64); 1 krantenknipsel over de Graal uit Nieuwe Rotterdamse Courant van 5 sept. 1917 (p. 65); *Bledri* (p. 87); *Reuzen in Wales* (p. 92); Stonehenge (p. 97); Mabinogion (pp. 104-122, 126-129, 142); *Iarlles y Ffynhawn* (p. 125, 146-147); *Tristan* (pp. 130-131, 133-139); *Twrch Trwyth* (pp. 140-141, 143-144).

C 11: *Enkele oude notities uit Ned. Britse romans*

- Envelop met diverse losse bl.; 9 bl.; autograaf; aantekeningen over de Arthur legende uit Ned. bronnen: Ygerne (p. 1), Maerlant (p. 2), Merlijn (p. 3), Artus Boeck (pp. 4-5), Merlijn (p. 6-8), Noordelijke Arthursage (p. 9).

C 12: *Picts, Cruithne, Prydein*

- Envelop uit Dublin, 1934, met cahierkaft en diverse losse bl.; 9 bl.; autograaf; *Pictisch* (p. 1); *Picti en Scotti* (p. 2); *Picten en Pictische Cultuur* (p. 3); *Het Pictisch matriarchaat* (p. 4); *Cruithni* (p. 5), *Pictische namen, die met Welshe overeenstemmen* (p. 6); *Elphin* (p. 7); *Oorsprong* (p. 8), *Talorcan mac Ainfrait* (p. 9).

C 13: *Gallisch*

- Envelop van antiquariaat Maggs Bros, Londen, 1912, aan A. Granthame esq., Stationstraat 274, Middelburg, met diverse losse bl.; 47 bl.; autograaf m.u.v. brief van H. Brunsting; bevat korte notities over o.m.: *Galliërs en Egypte* (p. 2); *Gallisch* (pp. 1, 3-4, 6-7, 13-14, 19, 34, 40-42); *Taal der Galaten* (p. 5); namen (pp. 8-10, 12, 34); *Galliërs in Z-Du(itsland)* (p. 11); *Gallisch Smeedwerk in N.-Eur(opa)*. (p. 15);

Kalender van Coligny (pp. 16-17); *Armorica, Letavia* (p. 18); *Goden* (pp. 20-26, 31-33); *Het hert in het Kelt(isch) Heidendom* (p. 27); *Boomverering* (p. 28); *Sun-worship* (p. 29); *Paard* (p. 30); *rivieren* (pp. 35-39); *Keltic Heathenism in Gaul*, excerpt van een artikel van Jullian Camille, 1913 (p. 46); Brief van Dhr. Hendrik Brunsting, Pernis (Rotterdam) over Romeins graffiti op aardewerk in Nijmegen, met aantekeningen voor een antwoord van VH, ca. 1936 (p. 47).²⁰

C 14: Essayisten: *Cornwallis*²¹

- Envelop van de Nieuwe Gids aan VH te Middelburg, 1912, met diverse losse bl.; 12 bl.; autograaf, ca. 1911-12; aantekeningen over het werk van Cornwallis; excerpten uit literatuur.

C15-C18 zaten in een envelop (bijgevoegd) van Samfund til udgivelse af gammel nordisk litteratur. København, 1926, met vier Deense postzegels.

C 15: *Sagen, Sprookjes, [...] motieven enz.*

- Envelop uit Ierland met de postzegel verwijderd, met diverse losse bl.; 75 bl.; autograaf; bevat korte notities over m.n. verhaalmotieven in zowel Keltische, als Germaanse literatuur, soms ook comparatief.

De notities bevatten o.m.: *Folklore* (p. 1); *sprookjes-onderzoek* (p. 2); *afgeslagen menschenhoofd* (p. 3); *De jongen die het vreezen niet kent* (p. 7); *De kleur van het zeil* (p. 9); *burcht* (pp. 11, 28); *De Keltische kleuren-vergelijking* (p. 13); *gevecht* (p. 15-16); *vreemde talen* (pp. 19, 21); *getallen* (pp. 20, 62-63); *bezoeken van doden* (p. 18); *De vliegende held* (p. 29); *opgeplakt krantenknipseltje uit 1914* (p. 30); *De op een schip aandrijvende held* (p. 31); *eilanden* (p. 32); *De Molen*, sprookjesmotieven (p. 33); *zwaard* (p. 34); *slaap* (pp. 35-36); *Bouw(meester) sagen* (p. 40); *bovennatuurlijke echtgenote* (pp. 41-42); *kuischheid* (pp. 46-47); *Man in vrouweklerin* (p. 49); *vaderwraak* (pp. 51, 56-57); *blindheid* (pp. 59-60); *muziek* (pp. 67-68); *schaakspel* (pp. 69-70).

C 16: Motieven, m.n. klassiek / bijbels

- Envelop van de Vereeniging ter bevordering van "Nuttige Kennis", Utrecht, 1926, met diverse losse bl.; 24 bl.; autograaf; bevat korte notities over verhaalmotieven in zowel Keltische, Germaanse, Klassieke, als Bijbelse literatuur.

De notities bevatten o.m.: *Amfortas* (pp. 1-2); *De prinses die haars vaders gevangenen redt* (p. 4); *The Wild Man of the Woods* (p. 9); *Polyphemus-sage* (p. 10); *Procne-sage en omgekeerd* (p. 11); *Prometheus-sage* (p. 12); *Oedipus-motief* (p. 13);

²⁰ Dhr. Hendrik Brunsting (1902-1997), archeoloog, gepromoveerd in 1937 op de Romeinse opgraving bij Hees, Nijmegen.

²¹ Sir William Cornwallis (c.1579-1614), een Engelse essayist. Zijn *Essayes* (1616) zijn geschreven in de traditie van Montaigne, in plaats van die van Bacon.

Jeptha-motief (p. 14); *Simson en Dalila* (p. 15); *Hippolytus-Phaedra motief* (p. 17); *Tellsage* (p. 19); *Helpende Leeuw* (p. 20); *Vliegende Hollander* (p. 22); *De Koning met de Ezelsooren* (p. 24).

C 17: Motieven verwantschap / Helgaland

- Envelop, Amsterdam, 1925, met diverse losse bl.; 16 bl.; autograaf m.u.v. briefkaart de Josselin de Jong; bevat korte notities met o.m.: *de heldin vrijt den held* (p. 1), huwelijk (pp. 2-3); *incest* (p. 4); familie (pp. 5-6, 11-12); *potlatch* (p. 7); briefkaart van J.P.B. de Josselin de Jong van 12-4-1927 over *potlatch* (p. 8)²²; *broedermoord* (p. 9); *heidense doop* (p. 10), *couvade* (p. 13), Helgaland (pp. 14-16).

C 18: Religie - Mythologie - Fairy lore

- Envelop, H. J. Paris, Uitgever, Amsterdam, 1927, met diverse losse bl.; 15 bl.; autograaf; bevat korte notities over o.m.: *geloof = natie* (p. 2); *De Zonen van Don* (p. 4); *Cuchulinn-Beowulf-Hercules* (p. 5); *Dismembered Gods* (p. 6); Fairy (pp. 10-14); *Mars* (p. 15).

C 19: Diverse motieven

- Envelop, Utrecht, 1927, met diverse losse bl.; 120 bl.; autograaf; bevat korte notities over m.n. Keltische en Germaanse literatuur, soms ook comparatief. De notities bevatten o.m.: gedaante-verandering (pp. 2, 16, 38-40); magie (pp. 3, 11, 17, 28, 74-75, 79-82, 88-89, 91, 93, 115); zwangerschap (pp. 4-5); voeding (pp. 6, 8-10, 13); ziel (pp. 14-15, 18, 65); spoken (pp. 63, 66, 68); dieren (pp. 19-27, 29-37, 41-56); flora (pp. 57-59); dood (pp. 60-62, 67, 69-73); *De macht van de dichter* (p. 77); koningschap (p. 78, 97, 107); stenen (pp. 83-84); metalen (pp. 85, 90, 94); vuur (pp. 86-87); *swastika* (p. 92); *Tarnkappe* (p. 95); taboe-woorden / *geis* (pp. 98-103); voorwerpen (pp. 108-113); oog (pp. 117-119).

Bijlage doos C

Twee gele formulieren, met stift genummerd 02468 en 02469, met de tekst: 'Beschrijving voor de bestandsopname Universitaire Archieven 2003 – In opdracht van het College van Bestuur', en verwijzing naar het archief van de Universiteit Utrecht in het Bestuursgebouw. Afkomstig van de dozen zoals die in 2007 door Bart Jaski daar werden aangetroffen, met op de eerste de notitie in potlood om bij inventarisatie contact op te nemen met Bart Jaski, conservator handschriften. In overleg met de leiding van de UB Utrecht en Maarten Tromp (Documentbeheer & Archief) is besloten het hooglerarenarchief van Van Hamel naar de UB Utrecht over te brengen.

²² Jan Petrus Benjamin de Josselin de Jong (1886-1964), antropoloog, werkzaam in Rijks Ethnologisch Museum Leiden in 1927.

Fotokopieën van de correspondentie van VH aan Sigurður Nordal (1886–1974), Guðmundur Finnbogason (1873–1944) en Alexander Jóhannesson (1888–1965), afkomstig uit de Universiteitsbibliotheek Reykjavík (Lbs 10 NF, 12 NF en 25 NF), 1929-45, genummerd p. 1-27. Behalve de eerste brief (in het Engels) in het IJslands. Opgestuurd aan Bart Jaski, conservator handschriften UB Utrecht, door Örn Hrafnkelsson, destijds hoofd van de afdeling Handschriften van de Nationale Bibliotheek van IJsland. Zie ook Arend Quak, 'Korrespondenz zwischen A. G. van Hamel und drei isländische Gelehrten', *Amsterdamer Beiträge zur älteren Germanistik* 78:2-3 (2018): 336-372.

Documentatie over het archief Van Hamel, oude en huidige inventarissen.

Exemplaar van B. Jaski, L. Nooij, S. Nooij-Jongeleen en N. Stam (red.), *Man van twee werelden: A. G. van Hamel als keltoloog en germanist* (Utrecht, 2023).

D1: [Radices Linguae Hibernicae]

- Doos met dikke losse bl.; 301 bl.; Historisch-taalkundige aantekeningen m.b.t. het Oudiers, zoals werkwoordenschema's en woorden in Oudierse glossen, met de Ierse woorden veelal vertaald in het Latijn, soms in the Engels of Duits. Met latere toevoegingen, veelal in potlood, door dezelfde hand (bv. fol. 115, 236v, 259). Onbekende auteur (het is niet Van Hamel). Afkomstig uit het opleidingsarchief van de opleiding Keltisch, geschonken door Dr. M. van Strien-Gerritsen,²³ d.d. 6-11-2008.

ARCHIEF VAN HAMEL E-H

Voorheen in het Archief Draak, waarin zich nog archiefstukken van Van Hamel bevonden en dat begin 2021 door Frida de Jong aan de Universiteitsbibliotheek Utrecht werd geschonken.

E: Aantekenboekjes Sanskriet, taalkunde, Welsh, Iers, alle autografen

E 1: Sanskrit, zwart cahier

Woordenlijst Sanskriet – Nederlands. Begint met: 254 Thema's, bij § 59, 60, loopt door tot [§] 69. Aan het begin toegevoegd (eerder los aangetroffen tussen de cahiers Sanskriet): twee gelinieerde losse bladen, woordenlijst Sankriet – Nederlands, p. 54-55, no. 258-261.

²³ Docent aan de opleiding Keltische Talen en Cultuur aan de Universiteit Utrecht (1987-2003).

E 2: Sanskrit II, blauw cahier

Woordenlijst Sanskriet – Nederlands. Begint met: 1. Nalopakhyâna, loopt door tot 68.

E 3: Çakuntala [Sanskriet], blauw-grijs cahier

Woordenlijst Sanskriet – Duits. Begint met: Prakṛt I Klankleer, p. [19] Çakuntala.

E 4: [Pedersen], blauw cahier

Zonder titel. Aantekeningen over Holger Pedersen, *Vergleichende Grammatik der keltischen Sprachen*, vol. 1 (1909). Begint met: p. [1], Pedersen, verder alleen p. 2, 4 en 6 beschreven, p. 2 over § 25 Idg. kurzen silb. Laute. (Pedersen p. 31). Eerste bladen van het cahier zijn eruit geknipt.

E 5: Aant[ekeningen] uit Wales, blauw cahier

Woordenlijsten Welsh – Nederlands en teksten in het Welsh, meestal genummerd.

E 6: Mod[ern] Welsh: Hanes a Chan, Glasuron, zwart cahier

Woordenlijsten Welsh – Nederlands, genummerd 1-169 en 1-93.

E 7: Mod[ern]. Welsh: Glasuron (vervolg), Goronwy Owen, blauw cahier

Woordenlijsten Welsh – Nederlands, genummerd 93-161 en 1-70.

E 8: Bardd Cwsg, Silyn Roberts, blauw cahier

Woordenlijsten Welsh – Nederlands en Welsh – Engels, gebaseerd op verschillende teksten, o.a. *Trystan ac Esyllt* [ed. Silyn Roberts, 1904].

E 9: Middle Welsh, Strachan, blauw cahier

Woordenlijsten Welsh – Engels, gebaseerd op John Strachan, *An introduction to Early Welsh* (1909). Bijgevoegd, maar geen onderdeel van het cahier: 8 blaadjes aantekeningen over Welsh, en 2 bladen aantekeningen over 'Mal y kavas Kulhwch Olwen', een op het briefpapier van de bibliotheek van het Vredespaleis te Den Haag, ca. 1920-1923.

E 10: Middle Welsh; Peredur, beige cahier

Woordenlijst Welsh – Nederlands, gebaseerd op Kuno Meyer, *Peredur ab Efracw* (1887), genummerd 1-36. Voorin de namen Victor Henry en Wh[itley] Stokes.

E 11: Middle Welsh; Peredur (vervolg), Dares Phrygius, blauw cahier

Woordenlijst Welsh – Nederlands, gebaseerd op Kuno Meyer, *Peredur ab Efracw* (1887), en de Welshe *Ystoria Dares*, genummerd 37-84 en 1-33.

E 12: Notes Ballyferriter, blauw cahier

Woordenlijsten Modern Iers – Engels, eerste 15 p. beschreven. Van Hamel leerde Modern Iers in de summer school in Ballyferriter in 1908.

E 13: Nieuw Iers II: Besides the fire, blauw cahier

Woordenlijsten Modern Iers – Nederlands, gebaseerd op verschillende verhalen, genummerd. Begint: 2. An táiliúr agus na trí bheithigeach. Gebaseerd op Douglas Hyde, *Beside the fire. A collection of Irish Gaelic folk stories* (1890) (Iers: *Cois na teineadh*).

E 14: Oir. glossen en paradigms, 1908, zwart cahier

Woordenlijsten Oudiers – Nederlands en Engels, gebaseerd op John Strachan, *Selections from the Old Irish glosses* (1904).

E 15: Codex Wirzburgensis, Codex Milanensis, blauw cahier

Woordenlijsten Oudiers – Engels, Nederlands en Duits, gebaseerd op de Oudierse glossen in handschriften in Würzburg en Milaan, met verwijzingen naar bronnen (afgekort Contr, Atk, Wi, Gl, Vendr, OR, Thurn. etc.). Bijgevoegd: 5 bladen over Glosses, 8 bladen over Paradigms, 8 bladen over Etymologie.

E 16: Anecdota, blauw cahier, 16 p.

Aantekeningen, vooral over Betha Adomnáin, gebaseerd op R. I. Best, 'Betha Adamnáin', in: *Anecdota from Irish manuscripts 2* (1908), 10-20.

E 17: Oudiersch: Windisch, Kurzgef. Ir. Gr.

Aantekeningen gebaseerd op E. Windisch, *Kurzgefasste irische Grammatik mit Lesestücken* (1880), met woordenlijsten Oudiers – Nederlands. Bijgevoegd: dubbelblad met Oudierse werkwoordsverbuigingen.

E 18: Táin bó Cualgne, Cath Ruis na Ríg, Do Chophur in da muccado, Táin bó Regamain, Táin bó Regamna, bruin cahier

Woordenlijsten Oudiers – Duits en Engels, gebaseerd op E. Windisch & W. Stokes, *Irische Texte mit Wörterbuch*, 4 vols (1880-1909), genummerd.

E 19: Tochmarc Ferbe, Compert Con Culainn, Táin bó Dartada, Táin bó Flidais, Fled Bricrend, bruin cahier

Woordenlijsten Oudiers – Duits en Engels, gebaseerd op E. Windisch & W. Stokes, *Irische Texte mit Wörterbuch*, 4 vols (1880-1909), genummerd. Titels op het kaft geschreven door Maartje Draak.

F: Immrama: voorstudies en drukproeven van Van Hamels editie uit 1941 voor de Modern and Mediaeval Irish Series

F 1: [Transcriptie van o.a. Immram Brain], zwart schijnend cahier

Begint met p. [1] stemma van handschriften, met commentaar, en notitie 'On Máeldúin: *Zeitschrift für celtische Philologie* 8, 79' [= R. Thurneysen, 'Zur irischen Grammatik und Litteratur', 1912]. Op p. [2-3] begint opzet editie Imram Brain met varianten van verschillende handschriften, genummerd 1-66. Daarna transcriptie van het verhaal over de migratie van de Múscraige naar Munster, Book of Lecan, 103v: Do thoideacht Muscraigi a Muig Breag ... (zie ook de editie van L. Gwynn, 'De shíl Chonairi Móir', *Ériu* 6 (1912), 130-143).

F 2: Imram Brain maic Febail ocus a echtra andso síis (Kuno Meyer's edition), typoscript met aantekeningen, 6 p.

Gebaseerd op K. Meyer & A. Nutt, *The voyage of Bran, son of Febal to the land of the living*, 2 vol. (1895-1897), Rawlinson B 512.

F 3: Imram Brain, Notes (variants) from 23 N 10, 7 losse bladen

Notities met de varianten in Dublin, Royal Irish Academy, Ms. 23 N 10, en 'Stephen's facsimile of Stockholm MS'. Bijgevoegd: 1 los blad met vergelijkingen tussen sigla H en E, met op de achterzijde typoscript, begint: Heiðraði Herra Koningsritari, met aan het einde het jaartal 1936. 1 los blad over redactionele standaarden m.b.t. de editie van *Immram Brain*. Enveloppe van het KNAW waarin dit werd aangetroffen.

F 4: De zeetocht van Bran, zoon van Febal, typoscript, 14 losse bladen

Onuitgegeven Nederlandse vertaling van *Immram Brain*, §1-66.

F 5: Blocnote 'Business' [Transcriptie van Immram Snedgusa], 9 p.

Transcriptie met titel 'Immram Snedgusa 7 Meic Riagla, YBL 11b17-13b36' met in de kantlijn 'Stokes, *Revue celtique* 9, 14 sqq.' [= editie en vertaling van Whitley Stokes, 'The voyage of Snedgus and Mac Riagla', *Revue celtique* 9 (1888), 14-25], met opmerkingen m.b.t. de editie van Stokes in de kantlijn.

F 6: [Notities voor een editie van Immram Snedgusa 7 Meic Riagla]

F 6A: Imram Snedgusa 7 Meic Riagla, YBL 11b17-13b36. Cf. Stokes' edition R.C. 9, 14 sqq.', typoscript, 6 losse bladen

Typoscript van Stokes' editie (als in F 5), met opmerkingen getypt en in de kantlijn.

F 6B: The Adventure of St/Columba's clerics (YBL col.707, fs 86 b 29) (see Stokes' edition R.C.26,132 sqq.), typoscript, 10 losse bladen

Typoscript van Whitley Stokes, 'The adventure of St Columba's clerics', *Revue celtique* 26 (1905), 130-170, 285 (corrigenda), met opmerkingen getypt en in de kantlijn

F 6C: The poetical text of Imram Snédgusa 7 Maic Riagla, 17 losse bladen

Aantekeningen gebaseerd op Rudolf Thurneysen, *Zwei Versionen der mittelirischen Legende von Snedgus und Mac Riagla* (1904), en idem, 'Wie Snedgus und Mac Riagla auf dem Meere fuhren', in idem, *Sagen aus dem alten Irland* (1901), 126-130. Notities met en over Thurneysens transcriptie, vertaling, commentaren en introductie, waarbij bij de transcriptie en het begin van de vertaling er ook notities staan op de versozijde van de bladen (op zijn kop) in omgekeerde volgorde. De meeste van VHs notities zijn in het Engels.

F 7: From paper in *Etudes celtiques*, typoscript, 7 losse bladen

Verwijst naar A. G. van Hamel, 'The text of *Immram curaig Maíldúin*', *Études celtiques* 3.5 (1938) 1-20. Eerste bladen ontbreken, alleen §4-13 (artikel, p. 6-20), met enige correcties, waarschijnlijk een prefinale versie van het artikel zoals het werd gepubliceerd.

F 8: [Notities voor een editie van *Immram curaig Máele Dúin*], 41 losse bladen

Transcripties en aantekeningen, voor ruim de helft ook op de versozijde beschreven in omgekeerde volgorde.

F 9: [Notities voor een editie van *Immram curaig Máele Dúin*], typoscript, 12 losse bladen

Transcriptie van de facsimile van Yellow Book of Lecan kol. 370-391, met varianten van H (London, British Library, MS Harley 5280), dat alleen het eerste deel van de tekst bevat. Met notities in de marge gebaseerd op Whitley Stokes, 'The Voyage of Mael Duin', *Revue celtique* 9 (1888), 447-495; 10 (1889), 50-95.

F 10: [Notities voor een editie van *Immram curaig Máele Dúin*], 12 losse bladen, 2 in typoscript

Verschillende notities en varia.

F 11: [Notities voor een editie van Imram curaig Hua Corra]

F 11A: Imram curaig Hua Corra inso, 15 losse bladen

Transcriptie van de tekst in het Book of Fermoy gevolgd door notities op de versozijde van de laatste bladen (op zijn kop) in omgekeerde volgorde.

F 11B: *Revue celtique*, XIV (1893), 22 sqq. (Whitley Stokes), typoscript, 13 losse bladen

Gebaseerd op Whitley Stokes, 'The voyage of the Huí Corra', *Revue celtique* 14 (1893), 22-69, met aantekeningen in de marge en soms op de versozijde.

F 12: The Irish immrama being the voyages of Bran son of Febal, Máel Dúin, Snédgus and Mac Riagla, and the Uí Chorra, edited by A. G. van Hamel, Professor of Celtic at the University of Utrecht, typoscript, 177 losse bladen

Typoscript met de complete uitgetypte opzet voor VHs editie van de Immrama, met handgeschreven correcties en aanvullingen door VH. De editie (1-112) en de onuitgegeven Glossary (113-175) en Index Nominum (176-177, verbeterd naar 138-139). Waarschijnlijk uit de laatste helft van 1937 of eerste helft van 1938. Bijgevoegd: enveloppe met daarop geschreven door Maartje Draak: Van Hamel's Glossary (Immrama) 17/8/[19]46 (M. Draak). De Glossary was apart van de rest door haar bewaard.

F 13: The Irish immrama ... 1938, drukproeven op 43 losse lange vellen ('spoons')

Eerste set drukproeven van VHs editie van de Immrama, elke vel beslaat 3 pagina's in de uiteindelijke editie. Stempel van Alex Thom & Co. Ltd, 13 Aug. 1938. Met handgeschreven correcties door VH.

F 14: The Irish immrama ... 1939, drukproeven op 2 lange vellen en 141+27 gedrukte pagina's in 9+2 katernen.

Tweede set drukproeven van VHs editie van de Immrama, op de titelpagina na in het formaat van de uiteindelijke editie. Stempel van Alex Thom & Co. Ltd, 1 Feb. 1939 op de 2 identieke proeven van de titelpagina (beide met identieke correcties en aanvullingen door VH), en op de katernen, 23 Jan. 1939 (p. 1), 27 Jan. 1939 (p. 81), 1 Feb. 1939 (verso van laatste katern) en 1 Feb. 1939 (extra twee laatste katernen met de Notes, aan elkaar vastgeniet). Bijgevoegd: 1 los blad: Passages to be checked in Glossary (text changed). Glossary ontbreekt in deze en voorgaande drukproeven. Bijgevoegd: notitie op kartonnen kaartje: 'p. 81-111 van deze proef gegeven aan Ms. Crena de Jongh en een aantal daaraan voorafgaande vellen (Immr. Cur. M. D.)'.

F 15: Enveloppe uit Ierland met poststempel 2 VIII 1939 (met notitie erop geschreven door Maartje Draak), met daarin:

F 15A: Een brief van Richard Irvine Best²⁴ aan A. G. van Hamel, 31 juli 1939, over een laatste set drukproeven en het commentaar van Eleanor Knott op VHs editie, en het terughouden van de Glossary.

F 15B: typoscript, 6 losse bladen, van Eleanor Knott,²⁵ 2 Sallymount Terrace, Ranelagh, Dublin, s.d. [eind juli 1939], gericht aan VH en met commentaar en suggesties voor correcties op zijn editie.

Bijgevoegd:

F 15C: typoscript, 4 losse bladen, van VH, met zijn reacties op Knotts suggesties.

G: Diversen

G 1: Blocnote 'Business' [Voorstudies voor een editie van *Lebor na Ceart*], ruim 40 p., ca. 1938.

Varianten in handschriften ten opzichte van de editie van John O'Donovan, *Leabhar na g-Ceart, or the Book of rights* (1847), van Royal Irish Academy 23 H 28, 23 H 6 (O'Longan's transcript of the Book of Lismore), 23 E 26, 23 E 20, 24 A 2 (met noot: Evidently I failed to see R.I.A. 24 A 16, Catal. Facs. 23 nr. 1216, 18/5 '38); Trinity College Dublin, H.2.5 (1296), H.1.12, H.4.17, H.3.5; transcriptie die begint met *Seacht n-urgartha rig Temrach* in H.1.12; transcriptie die begint met 'Osruighe. 7 do cheangail re Mumhain ...' in T met varianten in National Library of Ireland 6; transcriptie van de opening in NLI 6; 'Concluding portion of C p. 257, 259'.

Bijgevoegd: los blad met een notitie van Maartje Draak: 'Werk van Van Hamel over *Leabhar na gCeart*'. Het andere materiaal dat zich hierbij bevond is echter niet over die tekst, zie G 2.

G 2: Diversen

Aangetroffen bij G 1, maar horen daar niet bij.

G 2A: cahier 'Verbs' met werkwoordsvormen (van de tekst van Geoffrey Keating, *Foras Feasa ar Éirinn*).

²⁴ Zie voetnoot 25.

²⁵ Eleanor Marie Knott (1886–1975), Ierse geleerde, lexicograaf en lid van de Royal Irish Academy.

G 2B: cahier met werkwoordsvormen (idem).

G 2C: cahier 'Noun, Adjective, Pronoun' (idem).

G 2D: 5 losse bladen, 'Construction of numerals', etc. (idem)

G 2E: 2 losse bladen 'Excerpt Ceart na Gaedhilge', van Cormac Ó Cadhlaigh, *Ceart na Gaedhilge* = Irish syntax (ca. 1916).

G 2F: los blad 'Morphology', lijst van grammaticale onderwerpen.

G 2G: Diversen:

los blad 'Cormac', met namen (Ana, Bres mc. Eladain, Bé Néit, etc.) uit Cormac's Glossary.

los blad met literatuurverwijzingen uit Y Llenor 14, 245 sqq.

kladblaadje 'Algemeen', korte aantekeningen.

aantekeningen over delen van het menselijk hoofd (hoofd, haar, voorhoofd, etc.) in Iers en Welsh, en in andere Indo-Europese taken gebaseerd op Pedersen, *Vergleichende Grammatik der keltischen Sprachen*. Geschreven op een huwelijksaankondiging van Cornelis Hendrikus van Rhijn en Adriana Jacoba Dieuwke Zijlstra, Den Haag, 24-8-1944.

G 3: Correspondentie

G 3A: R. I. Best (Dublin) aan VH, 5 x: 15-6-1936, 16-12-193[7?] (briefkaart), 19-12-1938 (briefkaart), 25-3-1940 (met stickers van censor) 12-4-1940 (briefkaart).²⁶

G 3B: C. L. Walter Boer (St Andrews) aan VH, 17-1-1933, over VH's boek over IJsland, en 2 krantenknipsels: een recensie van *IJsland, oud en nieuw* in de Nieuwe R[otterdamse Courant] en VH's artikel 'Ijlandsch. Van Ijlanders en taalzuivering', Alg[emeen] H[andels]bl[ad], 19-6-1933 (Av[ondblad]), door VH later bij deze brief gevoegd.²⁷

G 3C: Myles Dillon (Dublin; Oxford) aan VH, 5 x: 11-10-1930, 5-6-1936, 10-6-1936, 15-6-1936, 28-5-1937 over VH's edities van de Immrama en Leabhar na gCeart.²⁸

²⁶ Richard Irvine Best (1872-1959), Ierse keltoloog, directeur van de National Library of Ireland, en vriend van VH.

²⁷ Coenraad Lodewijk Walther Boer (1891-1984), zoon van VHs leermeester, de (oud)germanist Richard Constant Boer (1863-1929).

²⁸ Myles Dillon (1900-1972), Ierse keltoloog en sanskritist, professor in Dublin.

G 3D: G. van der Leeuw (Groningen) aan VH, 6-11-1936, over IJslandse religie.²⁹

G 3E: Roger S. Loomis (New York) aan VH, 13-5-1935, over VH's *Aspects of Celtic mythology*.³⁰

G 3F: Eóin Mac Neill aan VH, 26-2-1934, over VH's artikel over Partholón in *Revue celtique*.³¹

G 3G: Björgúlfur Ólafsson (Bessastöðum (Álftanes)) aan VH, 20-9-1933, in het IJslands geschreven (een transcriptie van Arend Quak is toegevoegd) over luchtvaart en VH's boek. Inclusief een offprint van Guðm. Finnbogasons recensie van VHs boek *IJsland, oud en nieuw* (1933) in *Skirnir*, p. 226-227.³²

Toegevoegd: blad met notitie in het IJslands van 4 regels en een ovaal plaatje met silhouet en eromheen: '1835 - Minningarhátíð - 1935' (Herdenking 1835-1935). Het is niet zeker of deze stukken oorspronkelijk bij deze brief zaten.

G 3H: H. J. Rose (St. Andrews) aan VH, 6-4-1935, over VH's *Aspects of Celtic mythology*.³³

G 3I: Thomas Wilson (Smithsonian, Washington D.C.) aan VHs vader (Gerard Anton van Hamel, 1842-1917, rechtsgeleerde), 9-1-1897, over de swastika.³⁴

G 3J: A. Dekker (Amsterdam) aan VH, 14-11-1945, over het woordenboek Engels – Nederlands, uit te geven door Thieme, en 14 pp. voorbeelden in typoscript.³⁵

G 3K: Torkil Kemp (Kopenhagen) aan VH, 5-3-1946, 2 pp., in het Deens, namens prof. Wilhelm Grønbech, over VH's *Gods, skald and magic*. Notitie van Addy (VH's oudere broer Joost Adriaan) aan Alex om de brief te beantwoorden. Uiteindelijk is dat gedaan door Maartje Draak (in haar archief, C 1, nr. 2).

²⁹ Prof. Gerardus van der Leeuw (1890-1950), Nederlandse theoloog.

³⁰ Roger Sherman Loomis (1887-1966), Amerikaanse mediëvist en arthurist.

³¹ Zie voetnoot 3.

³² Björgúlfur Aðalsteinn Ólafsson (1882-1973), IJslands auteur.

³³ Herbert Jennings Rose (1883-1961), Canadese classicus.

³⁴ Thomas Wilson (1832-1902), archeoloog en curator.

³⁵ Arie Dekker, Engels taalkundige (promotie Amsterdam, 1932).

G 3L: VH aan Stassen (in 1981 geschonken door Doris Edel aan Maartje Draak), 12-4-1931, over verhalen over de dood van Cú Chulainn.³⁶

G 4 A-B: Linguïsten congres, Rome, 19-26 september 1933 / Terzo congresso internazionale dei linguisti (2 mappen)

G 4 A1: stencils met de samenvattingen van de lezingen die op dit congres werden gegeven, door: Matteo Bartoli, A. Basset, C. Battisti, A. Belić, G. Bonfante, C. Borchling, W. Brandenstein, M. Budimir, A. Burger, J. Čada (2), B. Collinder (2), S. P. Cortsen, M. Deanović, A. Debrunner, C. de Goeje, G de Gregorio, M. Deutschbein, Paul Diels, M. Dillon, W. Doroszewski, E. Fraenkel, A. H. Gardiner, D. Găzdaru, J. van Ginneken (2), P. G. Goidanich (1+2), H. L. Gordon, A. Gregoire, L. Hammerich (2), W. Havers, A. Heiermeier, Guillaume de Hevesy, Wilhelm von Hevesy, L. Homburger, R. Huss (2), R. Jakobson, G. Isopescu, A. Juret, Ch. Kuentz, E. A. Kock [= Koch], J. Kurylowicz, J. Lecerf, T. Lehr-Splawinski, C. Levi, E. Lewy, H. Lindroth (2), A. Lloyd James, M. Małeckı, A. Meillet, P. Menzerath, P. Meriggi (1+2), Bruno Miglioroni, J. Mukařovský (2), G. Neckel, A. Pagliaro (1+1), M. Pallottino, V. Pisani, J. Pokorny, W. Porzig (1+1), H. J. Pos, J. Przuluski, F. Ribezzo, E. Rossi, M. Rudnicki, J. Safarewicz, E. Schwyzer, A. Sechehaye, A. Sommerfelt, C. Tagliavini, B. A. Terracini, N. Trubetzhoy, H. de Willman-Grabowska.

Totaal 83 pp. Sommige samenvattingen zijn 2 pp. (2), sommigen gaven twee lezingen (1+1 of 1+2).

G 4 A2: stencil, 3 pp., met 'lista provvisoria' van alle deelnemers.

G 4 B1: krantenknipsel van Göteborgs Morgenpost, 10-10-1993 (nr. 235), met verslag van het congres door prof. H. J. Lindroth, getiteld: Bland all världens lingvister i Rom; met opdracht in het Zweeds aan VH.

krantenknipsel van Göteborgs Morgenpost, 11-10-1993 (nr. 236), met vervolg van het verslag van het congres door prof. H. J. Lindroth, getiteld: Lingvisterna i audiens hos Mussolini.

G 4 B2: adreskaartje van Guillaume de Hevesy, 38, rue Marbeuf [Paris].

G 4 B3: 5 Ansichtkaarten van de collectie van het Museo Capitolini te Rome, inclusief de Gladiatore moribondo (De stervende Galliër/Galaat).

G 4 B4: groot vel over de Eggjum runenstenen, met Duits commentaar. S.n., maar van Annie Heiermeier, vergelijk het blad achterin haar *Der Runenstein von Eggjum. Ein Beitrag zu seiner Deutung* (Halle, 1934), dat vrijwel identiek is.

³⁶ H. Stassen, leerlinge van VH.

G 4 B5: gedrukt dubbelvel, 3 pp., 'Conclusions de Rapport de M. Jac. Van Ginneken' over wederzijdse taalkundige beïnvloeding, s.d, Typographia Pontificiae Universitatis Gregoriana.

G 4 B6: Terzo congresso internazionale dei linguisti, offprint, 44 pp., met sectie 'Risposte ai quesiti' en achterin 'Comunicazioni', met de titels van lezingen, die echter minder uitgebreid is dan die van de stencils in G 4A1. Zie ook G 4 B7.

G 4 B7: Offprints:

Matteo Bartoli, 'Studî sulla stratificazione dei linguaggi ario-europei', in: *Archivio glottologica italiano* 25 (1933), 1-51, in enveloppe van de uitgever met VHS naam erop. Bijgevoegd een stencil, 5 pp., Terzo congresso internazionale dei linguisti: Quesito IX, van Matteo Bartoli.

Matteo Bartoli, 'Accordi antichi fra l'albanese e lingue serelle', in: *Studi Albanesi* 2 (1933), 5-73, met opdracht van de auteur.

Matteo Bartoli, 'La norma delle aree laterali', in: *Bolletino dell'Atlante Linguistico Italiano* 1 (Aprile 1933), 1-48: 28-36, met opdracht van de auteur.

Daniel Jones & Amerindo Camilli, *Fondamenti di grafia fonetica secondo il sistema dell' Associazione fonética internazionale* (1933), 20 pp.

G 5: Collegedictaten en aantekeningen, autografen

Oorspronkelijk in een dubbel foliovel, paperclips zijn verwijderd; inclusief de eerste beschrijving van Frida de Jong, 2 pp. Zie verder Appendix 2

G 5A: Tristan

Onderverdeeld in: Tristan (korte inhoud, overlevering, wijze van studie), genummerd 1-11; MHD dialecten (over het Middelhoogduits), genummerd 1-7; [tekstkritische aantekeningen], aantekeningen van regels 859-11602 (versie van Gottfried von Strassburg, naar de editie van G. von Groote, 1821), genummerd 1-5 (1-858 ontbreekt); MBL (bespreking van de tekstuele overlevering en samenvatting over het wezen van de Tristan), genummerd 1-44 in potlood door Frida de Jong.

G 5B: Graal en Artur

Genummerd 1-21, met op p. 1 linksboven met potlood: 1937-'38, 1942-'43.

G 5C: Iers. Phonetica

Typoscript, genummerd 1-6. Op zes dezelfde stencils van het Departement van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming, gedateerd 10 December 1941, over de instelling van de verplichte arbeidsdienst.

G 5D: Ierse phonologie

Genummerd 1-31, vanaf p. 11 Modern Irish. Ierse woorden in Iers schrift (*cló Gaelach*). Eindigt met een ongenummerd blad met een tekst in Modern Iers (uit *Séadna* van Peadar Ua Laoghaire, begin van hoofdstuk 10).

G 5E: Het Ierse verbum

Genummerd 1-11 in potlood door Frida de Jong. Over Ierse werkwoorden.

G 5F: OIr. glosses

Genummerd 1-4 in potlood door Frida de Jong. Oudierse glossen, naar een uitgave, p. 14 – p. 33.

G 5G: Iersche klankleer

Genummerd 1-5.

G 5H: Colmán's Hymnus; Fiacc's Hymn; Patrick's Hymn

Genummerd 1-6, 7-12, 13-16 in potlood door Frida de Jong. Analyse van deze drie Oudierse hymnen.

G 5I: [Aantekeningen over klankleer van het Iers, en de Ierse taal]

Dubbele foliovenen, genummerd 1-13 door Frida de Jong, over klankleer van het Iers, beginnend met de klinkers.

1 foliovel en een dubbel foliovel, genummerd 1-5, over de Ierse taal, vooral over klanken en vocalen. Daarbij nog een onbeschreven blad.

G 6: Lezingen:

G 6A: De Iersche taal

Typoscript en autograaf, 6 pp. In potlood op p. 1: Decem-lezing (voor een gezelschap van Utrechtse hoogleraren, zie Appendix 1: Utrecht, Universiteitsbibliotheek, Hs. 34 A 13-14).

G 6B: Cultuur en afstamming

Typoscript, 4 pp. Over de gemeenschappelijke kern van culturen, zoals de Ierse en IJslandse.

G 6C: Het verschynsel "Taal" en zyn betekenis

Typoscript, 9 pp. Het belang van de taal voor de cultuur.

G 6D: Sprookjes en sprookjesmotieven als voorwerp voor wet(enschappelijk) onderzoek

Typoscript, 5 pp. Over theoretische beschouwingen over sprookjes en het belang ervan voor onderzoek van sprookjesmotieven.

G 6E: (Over de onderwerping van de Ierse nationaliteit door de Engelsen in de 16de eeuw)

Typoscript, 13 pp.

G 6F: De mens en zijn grond in oude Keltische en Germaansche samenlevingen

Genummerd 1-5, met aantekeningen in potlood in de marge. Toegespitst op Ierland en IJsland.

G 6G: De Edda (cursus Volksuniversiteit, 1944)

Typoscript, 4 pp. 1^e t/m 4de voordracht, 1-22 februari 1944 (eerste versie)

Typoscript, 4 pp. 1^e t/m 4de voordracht, 1-22 februari 1944, Utrechtsche Volksuniversiteit (definitieve versie, met aanvullende informatie over de cursus en literatuur).

G 6H: R. Wagner en Ring des Nibelungen

Typoscript, genummerd 1-4, op halve bladen.

H: Diversen:

H 1: (*Aided Con Culainn*), zwart schijnend cahier

Transcriptie van een tekst over Cú Chulainn, begint: 43. Is andsin do innsaigetar Cu Chulainn 7 is amlaid do bi se 7 a cloidemh 'na laim dirigh deis. Eindigt: Imthusa Conaill, [tar eis Mhaoil 7 Mhiodhna, as é rop raidh] = VHS editie van *Aided Con Culainn* in zijn *Compert Con Culainn and other stories* (1933), het begin in de editie op p. 113 §43, en eindigt op p. 125 §53.

H 2: Exercise book – Retoiric, losse bladen:

- I. Atrai a Chú, comérig
- II. A dím, a ingen

schrift: transcripties (handschrift mogelijk niet VH), p. 1: ... and fordamarsa gol ban 7 mac ... ; t/m p. 66 ... nach laithiu aile. A leith Finit Amen. Transcripties van *Brisleach Mór Maigi Muirthemni* (Book of Leinster, fol. 119a (waarop ook de beide titels van de gedichten staan) – 123b; ed. R. I. Best et al. (1954-83), vol. 2, p. 442-457. Waarschijnlijk voorstudie voor VHs editie van *Aided Con Culainn* in zijn *Compert Con Culainn and other stories* (1933), maar daarin niet gepubliceerd.

H 3: Gedichten (1917-1924)

63 (half)bladen en 3 ongeschreven halfbladen, in typoscript, soms met handgeschreven of getypte correcties, en soms met meerdere versies van hetzelfde blad (stencil) of een gecorrigeerde versie. Op verschillende typmachines getypt en op verschillend papier, voornamelijk met het watermerk Kosmos (vooral de halfbladen) en Concordia Royal Mills. Sommige gedichten zijn blijkbaar op verschillende tijdstippen getypt in verschillende verzamelingen. De secties hier beneden geven een ruwe onderverdeling naar formaat, thema en chronologie weer, meer voor een algemeen overzicht dan een reconstructie van een bepaalde indeling die Van Hamel voor ogen heeft gehad.

Alle gedichten zijn te vinden in handschrift in het zgn. Dagboek van VH (Den Haag, Nationaal Archief, 2.21.081 (Archief J. A. van Hamel), nr. 298). In verwijzingen naar het Dagboek hieronder wordt doorgaans alleen verwezen naar de beginpagina.

—

Je wezen is het zonlicht ..., 1917 (Dagboek p. 48), zie ook de laatste sectie.

U dank ik ..., 1918 (Dagboek p. 60), zie ook de laatste sectie.

Wij zijn van eenerlei bewogenheid ..., 1920 (Dagboek p. 93, daar 29 mei 1920, II in de volgende sectie hier beneden, zie ook de laatste sectie)

Vraag mij geen woorden ..., 1920 (Dagboek p. 97, daar 21 juni 1920, VI in de volgende sectie hier beneden, zie ook de laatste sectie)

Gedichten met als ondertitel *Uni omnium carissimo* (Dagboek, p. 92-101, daar genummerd I, III – X, maar zonder titels of ondertitels), sommige opgedragen aan personen (alleen initialen). Voor II en VI, zie de sectie hierboven en de laatste sectie en ook de laatste sectie.

Uitkomst, 14 mei 1920	I
Dedicatio in aeternum, 10 juni 1920	III
Secundum voluntatem tuam, 17 juni 1920 (2 x)	IV
Haud facile erit, 19 juni 1920 (2 x)	V
Na 14-15 Juni 1920, 21 juni 1920	VI
(Geen titel) Dit luide kloppen van mijn hart ..., 30 juni 1920	VII

Come amo adesso, 31 juli 1920	VIII
Avond, 16 aug. 1920	IX
Een hand, 17 aug. 1920 (2 x)	X

Najaar, 8 sept. 1920 (Dagboek, p. 102)	
Mi ritrovai, 7 okt. 1920 (=1920) (Dagboek, p. 105)	
Afscheid, 28 dec. 1920 (Dagboek, p. 107) (2 x)	
Gebed, 24 jan. 1921 (Dagboek, p. 108) (2 x)	
Nuits praguiennes I en II (Dagboek p. 109 en 111, daar 10 maart en 1 april 1921) (2 x, en een half blad met alleen II, met het jaartal 1921)	
Vergeving, 10 sept. 1921 (Dagboek, p. 119, daar met de titel: Zekerheid)	
Geklonken in je hand ..., 28 juli 1924 (2 versies op 1 blad) (Dagboek, p. 122)	

Gods oven (Dagboek, p. 74, daar 23 dec. 1919)	
Herdenken (Dagboek, p. 76, daar zomer 1919) (2 x)	
Ondank (Dagboek, p. 78, daar 22 jan. 1920) (2 x)	
Van de hooghartigheid, 2 foliobladen (Dagboek, p. 80, daar 20 en 28 april 1920) (3 x)	

Voor Adri B., "Pater peccavi", 9 gedichten, die te vinden zijn (met enkele andere), in het Dagboek pp. 48-56, jan. 1917 – 2 aug. 1918, waaronder de vijf 'gevloekte sonnetten'. Daar zonder de opdracht op het titelblad zoals hier.	
Voor God, "Amo quia amasti me", 1 gedicht, U dank ik ... (Dagboek, p. 60, daar 19 nov. 1918)	
Van dood en zonde, "Quicquid latet apparebit", gedichten I-V (Dagboek, p. 62-72, daar 12-27 maart 1919, met alleen de titel: Dood). Uitgegeven in <i>De nieuwe Gids</i> 35 (1920), 570-577.	
Voor Kees van G., "Lux e tenebris", 5 gedichten (Dagboek, p. 92-97, daar genummerd I, III – VI, 14 mei – 21 juni 1920, opgedragen aan W. Th. v. G.). Zie ook de eerste twee secties hierboven.	

H 4: Zie hier de verhalen die in dit boek te vinden zijn

Verhaal over zeven triomfen, onderverdeeld in: Muzikanten; Wraak; Twee moedige vrouwen; De ziel van den bisschop; De juffrouw uit den antiekwinkel; Het geheim van den Grooten Man; Mijn magere zwarte dichter. Stopt ergens in de derde triomf. Genummerd 1-70 in potlood door Bart Jaski, oktober 2023.

Wellicht een vertaling van VH van een Iers verhaal. De hoofdpersonen zijn de jongen Anton Ó Gríobhtha, ook wel Kleine Anton Muziek genaamd, en Zwarte Paul. Er wordt in de derde triomf ook verwezen naar Dublin en de Paasopstand van 1916.

Toegevoegd: Engels gedicht "Great good was never given to endure", met enkele correcties.

H 5: IJsland

Typoscript, genummerd 1-30, met ongenummerd 'Litteratuuropgave'. Met aantekeningen van VH in inkt en correcties en opmerkingen van Maartje Draak in potlood in de marge. Het jaartal 1936 wordt enkel keren gegeven, de tekst moet uit dat jaar of later stammen. Factuele informatie over IJsland, zoals over klimaat, visserij en verkeer. Anders dan het de tekst over IJslandse literatuur in Den Haag, Nationaal Archief, 2.21.081 (Archief J. A. van Hamel), nr. 304.

H 6: Keltische beeldspraak

Typoscript, genummerd 1-13, met correcties door VH. Vergelijking tussen de Oudgermaanse 'kenning' en dichtkunst in de Keltische talen, 1944/5? Uitgegeven door Lauran Toorians en Kees Veelenturf, 'Keltische beeldspraak door Anton Gerard van Hamel', Mick van Rootseler et al. (red.), *Vijf jaar Stichting A. G. van Hamel voor Keltische Studies* (Utrecht, 1995), 19-29.

Op de achterkant een typoscript genummerd 5-17, met correcties en in blauwe potlood diagonaal doorgestreept een tekst over middeleeuwse Ierse literatuur en mythologie. Begint op p. 5: 'Het is opmerkelijk, hoe weinig talrijk de mythologische toespelingen in het Ulster-epos zijn'. Eindigt op p. 17: 'Elcmar wordt namelijk door Dagda op een bood[schap]'.

H 7: Lied en sage in Ierland

1 blad. Opzet voor een publicatie of lezing(en), onderverdeeld in 1. Korte inleiding; 2. De mir. sage; 3. De balladen der proza-teksten; 4. De bardenpoëzie; 5. Wat er van Ierland over is; 6. Het volksvertel; 7. Het volkslied.

H 8: De winst van de oorlogsjaren

1 blad. Algemene beschouwing over wat de oorlogsjaren opgeleverd hebben voor de persoonlijkheid en studie, ondanks alle geleden verliezen; zomer 1945?

H 9: (Opmerkingen op een versie van de dissertatie van Piet Onno Nijhoff (1903-1943))

13 bladen en bijbehorende envelop, gestuurd door P. Nijhoff, Sophie van Wurtemberglaan 60, Eindhoven, poststempel 7.2.1936. Onderverdeeld in 'Detail-opmerkingen', 'Algemene opmerking', en 'Samenvatting', op een versie van een scriptie, zie Piet Onno Nijhoff, *De Flóamanna saga: een text-kritische beschouwing over de samenstelling en de bronnen*, dissertatie Rijksuniversiteit Utrecht, 1937, waarvan VH de promotor was. Zie ook H 11.

H 10: (Twee typoscripten van Theodor Chotzen (1901-1945))

A: Typoscript, 12 bladen, Frans, met enige leestekens en correcties, met titel: Bisclavret. Gepubliceerd door Th. M. Th. Chotzen, 'Bisclavret', *Études celtiques* 2 (1937), p. 33-44.

B: Typoscript, 25 bladen, Frans, met enige correcties, en in potlood genoteerd op p. 1: '(“Ineditum”) (In plaats van overdruk) v.d.s.' (van de schrijver), en met als titel: Le livre de Gautier d'Oxford, l'Historia regum Britanniae, les Bruts gallois et l'épisode de Llud et Llyfelys. Onder die titel gepubliceerd in *Études celtiques* 4.2 (1948), p. 221-254 (Llyfelys is daar Llevelys). De redactie had het in 1942 geredigeerd, maar Chotzen was niet meer in de gelegenheid geweest om daarop te reageren.

H 11: (Aantekeningen over *Flóamanna Saga* en *Vatnsdaela Saga*)

2 bladen, samenvattingen van deze IJslandse sagen. Zie ook H 9 en vergelijk zijn publicatie '*Vatnsdoelasaga and Finnbogasaga*', *Journal of English and Germanic philology* 33 (1934) 1-22.

H 12: Sliabh na mBan bhFionn

Typoscript, 1 blad, met onderstrepingen en aantekeningen in de marge van VH.

H 13: Aanwezig in Kon. Bibl.

1 dubbelblad, 1 p. beschreven, over boeken of artikelen in tijdschriften aanwezig in de Koninklijke Bibliotheek, Den Haag, met als meest recent jaartal 1916.

H 14: De vroegste Ierse taalstudie

Typoscript, genummerd 1-50, in een enveloppe van de Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte der Rijks-Universiteit Utrecht, gericht aan Maj. Dr. Maartje Draak, Deurhovenstraat 58^{II}, Amsterdam-Z, datum poststempel onleesbaar. Met correcties en aantekeningen van Draak, op p. 1: 'Proeven naar den Heer Prof. Dr. G. Royen te Utrecht' en 'Voorgelezen in de vergadering der Afdeling Letterkunde

op 13 mei 1946 door den heer Gerlach Royen'. Draak heeft de titel 'De vroegste Ierse taalstudie' veranderd in 'Primitieve Ierse taalstudie'. Postuum gepubliceerd als A. G. van Hamel, 'Primitieve Ierse taalstudie', *Mededelingen der Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen. afd. Letterkunde*, N.S. 9 (1946), 295-339.

H 15: (twee foto's)

Uitgeknipte reproductie van een foto, ca. 14 x 10 cm, geplakt op karton met daarop gedrukt in Iers schrift: An tAth. Peadar, 1839-1939.

Foto van twee personen in een straat, ca. 7 x 6 cm, met op de achterkant geschreven: 'Copenhagen 29 aug 1936 Tomás Ó Maille & R. I. B'.³⁷ (Richard Irvine Best, 1872-1959). De laatste heeft dit geschreven.

H 16: (Foto's van kunstwerken)

14 foto's van de Gundestrup ketel, met bijbehorende envelop en brief gestuurd vanuit het Nationalmuseet, Kopenhagen, 13 febr. 1939.

7 foto's van Gallisch-Romeinse kapitelen / altaren, met bijbehorende kwitantie van de Archives photographiques d'art et d'histoire, Palais-Royal, Paris, 20 febr. 1939.

H 17: brief met opdruk: Légation Royale de Serbie en France et en Belgique, 2, Rue Léonce-Reynaud, gedateerd : Paris, le 15 septembre 1917, gesigneerd : Mic. R. Vesniky (?), over een artikel in de *Revue pénitentiaire et de droit pénal* en over 'la mort de votre honoré père'. De vader van VH, Gerardus Antonius, overleed op 1 maart 1917.

H 18: Overdruk van het *Algemeen Handelsblad*, nov. 1910, van de schrijver Prof. J. A. van Hamel, over: Congres Gevangeniswezen, 11 p., met restant van een postzegel. De schrijver is Joost Adriaan van Hamel (1880-1964), de oudere broer van VH.

H 19: (Fiches bibliotheek Van Hamel, 1949-1951)

A: Envelop met opschrift van Maartje Draak: 'Fiches bibl[iotheek] Van Hamel: Kelten plus sprookjes en mythologie'.

Bladen met bibliografische gegevens uit de bibliotheek van Van Hamel in de Universiteitsbibliotheek Utrecht, met onderaan 'Eigendruk', het jaartal 1949, 1950 of 1951, en een paginanummer. Voor Keltisch p. 205-354, waarbij fiches geheel of eruit geknipt ontbreken, die zich in B bevinden.

³⁷ Tomás Ó Maille (1880-1938), Ierse geleerde, professor Iers aan University College Galway.

De volgorde is: Brochures (Br), Tijdschriften (Ts), en boeken, genummerd 1-1079. De fiches zijn bij de verpakking gesorteerd op volgorde.

B: Envelop met opschrift van Maartje Draak: Fiches bibl[iotheek] Van Hamel: niet-Keltisch

Als bij A, vooral m.b.t. publicaties vooral op het gebied van Oudgermanistiek, IJsland, taalkunde, etc.

H 20: 1 paar manchetknopen, Maison Van Wielik, La Haye; 3 identieke knopen, blauw met witte en rode strepen. In een blauw doosje met resten van rode zegellak. Maison Van Wielik was de leverancier van medailles en onderscheidingen die door het rijk werden verstrekt.

APPENDIX 1: Handschriften van Van Hamel elders in de Universiteitsbibliotheek Utrecht

Hs. 11 D 20-21. Collegedictaten en aantekeningen op het gebied van de Oudgermanistiek, Hoogduits en Nederlands, ca. 1931-43; zie Appendix 2.

Hs. 12 A 9. Typoscript, 106 fol., 'De beschaving der Kelten, door Prof. Dr. A. G. van Hamel, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht'. Inhoud: Het vroegst verleden – Wat de bodem vertelt – Religie en geestelijke grondslagen – Staat en wetten – Wales in zijn barden – De Ulstersage – Ierse koningssagen – Finn en zijn helden – Christelijke cultuur – Nabloei – Literatuur.

Voor de drukker bestemde kopij die echter niet uitgegeven is. Van Hamel stuurde het in mei 1944 naar de redacteur Jan Willem Berkelbach van der Sprenkel te Haarlem, die december dat jaar overleed. Na bemiddeling van Dr. J. Smit Sibinga (brief 6 mei 1968) in 1968 aan de UB Utrecht geschonken door weduwe A. W. Berkelbach van der Sprenkel – Van 't Hoff.

Bijgevoegd in het handschrift van Van Hamel: – 1 blad Nederlandse inhoudsopgave van hst. 1-134 van Robert Williams, *Y Seint Greal ...* (1876). – 1 blad Keltische tekst. Beide uit Van Hamel 427.

Hs. 12 A 12. Negentiende-eeuws handschrift, v+40 fol., met de Cornishe tekst 'Mount Calvary or History of the Passion' door John Keigwin uit 1682 met daarbij een Engelse vertaling. Afschrift van Oxford, Bodleian Library, Gough Cornwall 3, met een ex libris van Davies Gilbert, die in 1826 in Londen een editie met vertaling publiceerde: *Mount Calvary; or, The history of the passion, death, and resurrection, of our Lord and Saviour Jesus Christ, written in Cornish (as it may be conjectured) some*

centuries past. Bevat met aantekeningen van Van Hamel waarin hij het handschrift vergelijkt met de editie van Whitley Stokes (red.), 'The Passion, a Middle Cornish poem [...] from a British Museum MS, Harleian N 1782', *Transactions of the Philological Society* 7 (1860-1861) Appendix, 1-100.

Herkomst: autograaf van Davies Gilbert (1767-1839), die Trelissick House bij Truro in Cornwall bewoonde. Met plakker 'Trelissick library K 4'. De Bodleian Library kocht Gough Cornwall 3 uit dezelfde bibliotheek bij Sotheby's op 27 juli 1925.

Hs. 19 A 2. Brief gedateerd 16 december 1935, van Páll Bjarnason – Vestmannaeyjum, aan Anton Gerard van Hamel – Utrecht. Brief aangetroffen door Bart Jaski in de facsimile van het Book of Ballymote (nu: ME 48). De schrijver, een schoolmeester, kent Van Hamel van reputatie en diens boeken over en bezoeken aan IJsland. Hij wil graag Nederlands leren en vraagt Van Hamel om raad. Zie Bart Jaski, 'Een brief van Van Hamel in de Universiteitsbibliotheek Utrecht', *Kelten* 39 (2008) 15-16.

Hs. 19 A 6. Brief uit 1928, Ralph St. V. Allin-Collins – London, aan Anton Gerard van Hamel – Utrecht. Brief aangetroffen door Linus Band-Dijkstra, student Keltisch, in: Hal Wyn (= Ralph St. V. Allin-Collins), *Cornish grammar and supplement to 'Some short stories in the Cornish language'*. St. Ives [1927] (KEL: 18.67 cor 50.21 *1927wc), het boek dat Van Hamel per post had besteld en waarvoor de schrijver hem bedankt, met twee errata. Zie Linus Band-Dijkstra 'Van Hamel, spreek uw moerstaal?', *Kelten* 58 (2013), 2-3; *erratum* in *Kelten* 59 (2013), 22.

Hs. 34 A 13-14. Handschrift in 2 delen (214 + 378 pp.) van de lezingen gegeven bij bijeenkomsten van het hoogleraarsgezelschap DECEM, opgericht in 1924, waar Van Hamel vanaf het begin lid van was. Er staan 7 lezingen van Van Hamel in, door hemzelf geschreven:

- I, 142-147 13-5-1929: De talen der aarde (gepubliceerd in *Vragen des tijds* 55.2 (1929), 249-68).
- II, 1-7 11-5-1931: De Balder mythe
- II, 59-65 22-5-1933: De Ierse taal (zie G 6A)
- II, 102-106 23-3-1936: IJslands Odinsgeloof (gepubliceerd in *Mededeelingen der Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen, Afd. Letterkunde*, serie B 82.3 (1936) 147-88).
- II, 141-144 9-5-1938: Proeve van Indogermaanse taalvergelijking: zijn ned. wol en fra. laine verwante woorden en misschien wel identiek?
- II, 184-187 11-10-1940: Runen

II, 213-217 29-6-1942: Tara en het Ierse opperkoningschap

Hs. 34 A 26. Notities van A. G. van Hamel en Maartje Draak, aangetroffen in hun boeken.

Correspondentie van, aan en over Van Hamel in de UBU archieven van zijn leerlinge Maartje Draak (1907-1995), Pieter Catharinus Arie Geijl (1887-1966), Otto Alexander Oppermann (1873-1946), en Pierre Henri Ritter (1882-1962).

APPENDIX 2: Collegedictaten van Van Hamel voor zijn eigen colleges

Een aparte categorie binnen Van Hamels handschriften zijn de collegedictaten die hij zelf schreef ter voorbereiding van zijn colleges. In het archief bevinden deze zich in G 5, en in de andere handschriften in Hs. 11 D 20-21. Nieuw onderzoek maakt een nieuwe en uitgebreidere beschrijving noodzakelijk.

Van Hamels colleges staan vermeld in de *Utrechtsche studenten Almanak*, die in het begin van elk kalenderjaar werd uitgegeven. Hij staat hierin vermeld vanaf 1924 tot en met 1941 (in het begin van de almanak, meestal tussen p. 30 en p. 50), waarna de almanak vanwege de Twee Wereldoorlog niet meer werd uitgegeven tot 1946, na Van Hamels overlijden.

Op de plano-vellen van de *Series Lectionum* worden in het Latijn alle colleges aangekondigd voor het academisch jaar, met de dag en het uur waarop ze werden gegeven. Voor de periode dat Van Hamel professor was, heeft de UBU alleen die van 1927/8, 1928/9, 1939/40, 1940/41, 1941/2, 1942/3, 1943/4. Hierin worden nrs. 1-3 in de lijst benoemd (Gotisch en Germaanse taalkunde; Oudnoors; en Middeleeuwse Duitse teksten, waarbij de laatste vanaf 1939 wordt vervangen door (vertaald uit het Latijn) 'De herkomst van de vaderlandse taal'). Keltisch wordt gedoceerd 'op het uur dat het de docent en studenten het beste uitkomt'. Het kan zijn dat dit college in de almanak van 1927 tot en met 1932 daarom niet specifiek wordt genoemd. In hoeverre Van Hamel deze colleges daadwerkelijk gegeven heeft, of dat sommige door ziekte, afwezigheid of oorlogsomstandigheden niet of gedeeltelijk werden gegeven, is uit deze gegevens niet duidelijk. Wel is bekend dat hij door gedwongen verlof het collegejaar 1928/9 alleen de eerste paar maanden heeft gedoceerd (zie *Man van twee werelden*, 9). In 1943 kwam door de oorlogsmaatregelen het academische leven tot stilstand en zal Van Hamel weinig of geen colleges meer hebben gegeven.

Beide bronnen geven het volgende beeld van de colleges die Van Hamel in deze periode gaf:

Germaans

1. Gotisch(e klankleer) en Vergelijkende Germaanse grammatica / taalwetenschap 1924-1943 (in 1924-6 en 1931-2 worden beide beschouwd als twee aparte colleges; in 1933 wordt alleen Gotische klankleer gegeven; de onderwerpen van Vergelijkende Germaanse grammatica zijn in 1931: Het Nomen, en in 1932: Het Verbum).
2. Oudnoor(d)s 1924-5, 1927-43 (1925, 1931: Eddapoëzie; 1932, 1938: Skaldenpoëzie).
3. Middelhoogduits 1924, 1926, 1931, 1937; Oudhoogduits 1932-3; Middel- en Oudhoogduits, 1927-30
4. Algemene taalwetenschap 1926-30.
5. Germaanse mythologie 1931-2.
6. Angelsaksisch: Beowulf 1931.
7. IJslands 1935-6.
8. Westgermaans 1939-43

Keltisch

1. Modern Iers-Gaelisch 1925
2. Oudiers 1926
3. Keltisch 1933-43

Van de collegedictaten Keltisch gaan G 5C t/m I over Ierse taalkunde en Oudierse gedichten, waarbij G 5C in of na december 1941 is geschreven. Het enige dictaat over 'Keltische' literatuur, G 5B, 'Graal en Artur', heeft op p. 1 linksboven met potlood de aantekening: 1937-'38, 1942-'43 (zie beneden). G 5A Tristan hoort bij de colleges van het Middelhoogduits, zie beneden.

Beschrijving van Hs. 11 D 20-21: Inleiding

In Hs. 11 D 20-21 bevinden zich de collegedictaten van Van Hamel op het gebied van Germaanse talen en literatuur. De herkomst is onbekend, maar wellicht dat de dictaten zich bevonden bij de boeken van Van Hamel die na zijn overlijden aan de UBU zijn overgedragen. Op het fiche in typoscript in de kaartenbak van handschriftbeschrijvingen van de UBU, d.d. 20-9-1973, wordt vermeld dat ze waren aangetroffen in de brandkast, waarin destijds meerdere handschriften werden bewaard.

Hs. 11 D 20-21 is beschreven door Koert van der Horst, *Catalogus van de collectie collegedictaten van de Utrechtse Universiteitsbibliotheek* (Utrecht, 1994), 152-153, genummerd 1-32 (33 bevat achtergebleven los materiaal). Hierin worden bij 24 van de 32 collegedictaten een of meerdere jaartallen gegeven, maar bij de collegedictaten over de Edda (9-21) staat '1931?', en bij Skaldenpoëzie (22) staat '1932'. Het is echter waarschijnlijk dat de colleges Oudnoors, die vrijwel onafgebroken vanaf 1924 werden gegeven, meestal bestonden uit Eddapoëzie en Skaldenpoëzie, ook al staat deze tweedeling alleen in de *Utrechtsche studentenalmanak* voor de jaren 1931 en 1932, respectievelijk, en 1938 voor Skaldenpoëzie. Eddapoëzie werd dan in de eerste helft van het academische jaar gegeven, Skaldenpoëzie in de tweede helft. Opmerkingen in potlood bij de Edda collegedictaten geven ook langer gebruik aan, zoals bij 9 'bekorten' (f. 4, f. 6) of 'vervalt' (f. 4), en latere verwijzingen in de marge naar recente literatuur, bij 9 bijvoorbeeld een uitgave van 1937 (f. 5).

Deze interpretatie strookt ook met Van Hamels opzet van zijn colleges van Oud- en Middelhoogduits. In 24 en 25 bevindt zich een inleiding op die cursus. Hierin staat dat in het tweede uur van het college literatuur wordt gelezen, gedurende een academisch jaar een eenvoudigere tekst voor de Kerst, een moeilijkere erna. Studenten in het tweede jaar dienen de teksten zelf te vertalen. Daarnaast is er zelfstudie naar de inhoud van vijf opeenvolgende teksten, die grotendeels overeenstemmen met de collegedictaten:

Der arme Heinrich (zie 24: Mittelhochdeutsche Lektüre I)

Nibelungenlied – veranderd? Zie 25: Konrad von Würzburg, Pantaleon (II).

Wolfram von Eschenbach, Parzival (zie 26: III)

Gottfried von Strassburg, Tristan (zie Archief Van Hamel, G 5A; [IV])

Walther von der Vogelweide (zie 27: [V])

De tweedeling gedurende het academisch jaar is ook aanwezig bij Gotisch(e) klankleer) en Vergelijkende Germaanse grammatica / taalkunde, die meestal als geheel maar soms als aparte college worden genoemd, waarbij de laatste in 1931

en 1932 wordt onderverdeeld in Het Nomen en Het Verbum, respectievelijk. Dit zal niet alleen voor die twee jaren specifiek het geval zijn geweest.

Dit alles geeft de volgende concordantie tussen de colleges en de collegedictaten:

College (vereenvoudigd)	collegedictaten
1. Gotisch en Vergelijkende Germaanse taalwetenschap 1924-1943	3 (Gotische taal)
2. Oudnoors 1924-5, 1927-43	4 (taal), 5 (inleiding literatuur), 7-8? (Runen), 9-21 (Edda), 22 (Skaldenpoëzie)
3. Oud- en Middelhoogduits, 1924, 1926-33, 1937	23 (taal), 24-27 en G 5A (teksten)
4. Algemene taalwetenschap 1926-30	32 (Algemene taalwetenschap)
5. Germaanse mythologie 1931-2	6? (inleiding Germ. letterkunde), 28 (Germ. cultuur), 29 (Germ. oudheid), 30 (Germ. godsdienst en mythologie)
6. Angelsaksisch: Beowulf 1931	1? (Angelsaksisch), 2 (Beowulf)
7. IJslands 1935-6.	
8. Westgermaans 1939-43	31 (grondslagen Nederlandse taal)

Met enige onzekerheden kunnen alle 32 collegedictaten aan Van Hamels colleges worden verbonden, maar er zijn geen duidelijke collegedictaten van Vergelijkende Germaanse taalwetenschap en van IJslands. In Van der Horsts *Catalogus* staan echter andere jaartallen vermeld, grotendeels gebaseerd op de beschrijving op de fiche uit 1973, en die jaartallen en soms ook de titel zijn weer gebaseerd op wat in potlood op de omslag van ruitjespapier van het dictaat is geschreven, en soms op de eerste pagina van het collegedictaat zelf. Deze zullen rond 1973 door een bibliotheekmedewerker zijn aangebracht. De jaartallen op het ruitjespapier zijn echter weer gebaseerd op de jaartallen van de colleges die op verschillende dictaten zijn genoteerd, linksboven op f. 1r, en soms op opeenvolgende bladen. Dit lijkt door een ander persoon geschreven te zijn, door dezelfde die ook de jaartallen noteerde in het collegedictaat over Graal en Artur (Archief Van Hamel, G 5B). Dit dictaat is uit de collectie van Maartje Draak, maar de cijfers en korte notities zijn niet door haar geschreven. We moeten veronderstellen dat Van Hamel ze zelf heeft genoteerd, en er zijn inderdaad overeenkomsten met zijn handschrift die deze interpretatie onderbouwen. Dit zou de jaartallen veel gewicht geven, maar er blijven verschillen bestaan tussen de dateringen in potlood en wat in de almanak en de *Series Lectionum* staat. Zo zijn bijvoorbeeld bij 6 'najaar 1934; 1941-42', of bij 7 '1938-39' niet te rijmen met die twee bronnen. Deze kwestie vergt nog nader onderzoek.

Naast de collegedata kan ook het jaar 1934 als ijkpunt voor datering worden gebruikt. Op 1 september 1934 voerde Henri Marchant, de minister van Onderwijs, grote spellingsveranderingen in Nederland in. In het kort betekende dit dat de onnodige finale -sch nu -s werd (visch > vis, mensch > mens, etc.), onnodige dubbele klinkers werden ingekort (zoo > zo, leezen > lezen, etc.), en naamvalsuitgangen vervielen (op den stoel > op de stoel, etc.). De meeste collegedictaten lijken van voor deze aanpassing te zijn geschreven, sommige erna (bijvoorbeeld 1, 7, 8 en 11 (f. 6-8)), maar omdat niet duidelijk was hoe consequent Van Hamel was in het volgen van de nieuwe regels, is gebruik ervan niet zonder risico. Wel lijkt de spelling van 1 niet te passen bij het college over Beowulf uit 1931, alhoewel er geen ander college van Van Hamel bekend is over deze materie. Alle teksten in typoscript lijken van na 1934 te zijn.

De collegedictaten over het lezen en vertalen van literatuur volgen vaak hetzelfde stramien: een inleidend geheel, en dan regel voor regel een woordenlijst met uitleg van bepaalde woorden met vertaling in het Nederlands (of het Duits bij 23-28). Hier en daar laat Van Hamel zijn persoonlijke mening doorschemeren, zoals bij 28 over de oorsprong van de Germaanse cultuur³⁸ en ras,³⁹ en bij 29 over de veranderingen en toekomst van de Geesteswetenschappen.⁴⁰

³⁸ "Op weinig gebieden zal zoo zwaar gezondigd zijn. Men liet fantasie vrijen loop. De voorstelling van den wilden Germ. In dierenvellen, maar met edele inborst, is met de romantiek verdwenen. Maar nu zoekt men het in Du. weer in een overdreven verheerlijking van de Oudgerm. cultuur, vooral in de uitgebreide pseudo-wetensch. litteratuur, maar die ook niet zonder invl[oed] is op de wetenschap zelf. Bewijs: de gezamenlijke scand. geleerden hebben zich aaneengesloten om in grooten stijl een weerlegging te geven van den pseudo-wetensch. onzin: zóó gevaarlijk achten zij die." (f. 1)

³⁹ "Zoo zijn de gegevens van archaeologie en taalkundige vereenigd. Maar nu komt nog een 3e wetenschap meespreken, nl. de anthropologie, die vooral werkt met schedelmeting, haar- en oogkleur. Er is een school (vooral dilettentisch), die voor de Idg. het type opeischt, dat tegenwoordig overheerscht in N.-Eur., het duidelijkst in Zweden: hooge gestalte, lichte huidkleur, blauwe ogen, blond haar, lange schedel. Inderdaad schijnt dit menschetype reeds in den Steentijd N.-Eur. bewoond te hebben, want de skeletten der megalith. graven zijn hoog v. gestalte en langschedelig. Maar dat bewijst niet, dat de Idg. dit type hadden, want in Z.-Eur. overheerscht praehistorisch de korte gestalte (wél langschedelig), en in den tusschenstrook komen veel typen dooreen voor: toch werden deze gebieden ook door Idg. bevolkt; verder overheerscht in O.-Eur. De korte schedel, en bij de Aziatische Ariërs de donkere kleur. Daarentegen zegt het niets, dat bij Homerus een enkele Gri. held 'blond' [...] heet. Wij laten de vraag rusten, of er ooit 'zuivere' rassen hebben bestaan. In ieder geval waren de Idg., toen ze zich gingen uitbreiden, al geen zuiver ras meer. Wanneer men zegt: één van de typen, die wij vinden in streken, waar later een idg. taal gesproken wordt (in casu het Noordsche type), is het oud-idg., gaat men geheel willekeurig te werk." (f. 4)

⁴⁰ "Belangrijker dan het uiterlijke is het innerlijke: men moet historisch zien, dan worden sprookjes een stuk oergeschiedenis der menscheid. De gegeten visch; de ziel in het ei, e.d. Het sprookje: Geen fantasie! Ook de mythomanie afgedaan. Het is ethnologie. De "cultuur" doodt veel oorspronkelijks; en wij gaan dan spokengeloof, 2e gezicht, voorgevoelens, droomen "onzin"

Voor de beschrijving van Hs. 11 D 20-21 hieronder worden de titels die Van Hamel zelf gebruikte tussen dubbele aanhalingstekens gezet, en voor de rest wordt de titel zoals te vinden in Van der Horsts *Catalogus*, 152-153 overgenomen (behalve waar *p* daar als *p* wordt gehouden). Ook bij het aantal folio's is er soms een verschil met de telling bij Van der Horst. Bij de kopjes wordt de titel of omschrijving van Van Hamel overgenomen, tenzij dat zelf is gedaan ter verduidelijking, waarbij dit tussen haakjes wordt gezet, zoals (Inleiding). Alleen het foliumnummer aan het begin van een sectie wordt weergegeven. De bladen zijn vrijwel zonder uitzondering alleen op de recto-zijde beschreven.

Beschrijving van Hs. 11 D 20-21: Collegedictaten

College = datering aan de hand van de colleges zoals aangekondigd in de *Utrechtsche studenten almanak* en de *Series Lectionum* zover aanwezig in de UBU. VdH = datering in Koert van der Horst, *Catalogus van de collectie collegedictaten van de Utrechtse Universiteitsbibliotheek* (Utrecht, 1994), 152-153, veelal gebaseerd op de notities in potlood in collegedictaten zelf, mogelijk aangebracht door Van Hamel.

Collegedictaten ca. 1925-1943, tegen de 1100 fol., alle autografen van Van Hamel, waar aangegeven in typoscript.

2 delen; ca. 260 x 212 mm.; ongebonden (losse ff. in mappen genummerd 1-33).

DOOS I (Hs. 11 D 20): nrs. 1-26

MAP I: nrs. 1-7

1. Klankleer van het "Angelsaksisch"

32 ff., genummerd 1-32. College 1931?

Inleiding, f.1

- Dialecten en oorsprong, f. 2
- De Angelen, f. 3
- De Jutten, f. 3
- De Saksen, f. 4
- Invloed van vreemde talen, f. 4

Angelsaksische klankleer

- Vocalen, f. 6
- Tweeklanken, f. 9
- Breking, f. 11
- Umlaut, f. 12

vinden; ook nog als wij die in de oude litteratuur vinden [...] of hier denken wij misschien aan litteraire motieven." (f. 2)

- Palatalisatie, f. 17
- Contractie en hiatus, f. 21
- Vocalen in zwak betoonde syllaben, f. 23
- Consonanten, f. 28

2. Verklaring van episoden uit Beowulf

34 ff, genummerd 1-34. College 1931. VdH: 1931?

- Finsburgh episode, f. 1
- Sigmund episode, f. 14
- Heremod episode, f. 17
- Wælhþeow episode, f. 19
- Offa episode, f. 21
- Hadubarden episode, f. 25
- Oorlog Zweden, f. 30
- Deor's Klacht, f. 34

3. Gotische grammatica

63 ff, genummerd 1-63. Colleges 1924-1943; VdH 1932-1943

- Declinatie der substantiva, f. 1
- Het adjectivum, f. 23; Comparatief, f. 34; Superlatief, f. 35
- Adverbia, f. 37
- Telwoorden f. 39; Rangtelwoorden, f. 39
- Pronomina, f. 43
- Possessiva; Demonstrativa, f. 48
- Relativa, f. 52
- Woordstammen, f. 56

4. "Oudnoorsche klankleer"

21 ff, genummerd 1-21. Colleges 1924-1943

- Het Oergermaansche vocalisme in het Oudnoorsch,⁴¹ f. 1
- Onbetoonde syllaben, f. 8
- Vocaalrekking in hoofdsyllaben, f. 11
- Vocaalverkorting in hoofdsyllaben, f. 12
- Consonanten, f. 14;
 - Semivocalen, f. 14
 - Liquidae / nasales, f. 15
 - Tenues, mediae, en zachte spiranten, f. 17
 - Verscherping, wegval, f. 18
 - Geminatie, f. 19
 - Scherpe spiranten, f. 20

⁴¹ Tegenwoordig Oudnoords genoemd, om het niet te verwarren met de taal Noors, gezien het om de voorouder van alle Scandinavische talen gaat.

- De oude labiovelaren, f. 20
- De sibilanten, f. 21

5. "Oudnoorsche sagalitteratuur. Inleiding"

6 ff, genummerd 1-6. Colleges 1924-1943

- Overzicht der Íslendinga sögur, f. 1
- De bronnen en het ontstaan der IJslandse saga's, f. 4
- De historische waarde der saga's, f. 6

6. "Oudgermaanse letterkunde"

9 ff, genummerd 1-9. Colleges 1931-1932? VdH; najaar 1934; 1941-1942)

- Inhoud, f. 1
- Overzicht Oudgermaanse litteratuur, Chr. en niet-Chr. f. 2
- Heldensage, f. 3
- Nibelungensage, f. 4
- Beowulf. Deensche Heldensage, f. 5
- Mythologische litteratuur, f. 6
- De IJslandsche saga, f. 7
- Skaldenpoëzie, f. 8
- Volkslitteratuur, f. 9

7. "Runen"

17 ff, genummerd 1-17, in typoscript, waarschijnlijk van na 1934. Colleges na 1934-1943? VdH: 1938-1939.

- Chronologisch / Oude Runen (tekens), f. 1
- Overzicht van gedenktekenen in Oude Runen, f. 3
- De namen der Runen, f. 10
- Herkomst der Runen, f. 12
- Runenmagie, f. 14

MAP II: nrs. 8-15

8. "Runen"

1+38 ff, genummerd 1; 1-35 en 21a-c. Colleges 1924/34-1943?

Los vel, typoscript, met samenvatting van Helmut Arntz, *Handbuch der Runenkunde* (Halle, 1935) 184-185.

"Runen": Algemene grondbeginselen. Herkomst der Runen, f. 1

De verbreiding der Oude Runen, f. 2

- Øvrestabu, Frøihov, Torsbjærg, f. 4
- Fløksand, Himlingøje, Einang, Kårstad, f. 5
- Gallehus, f. 6
- Itenstad, Etelhem, Lindholm, f. 7

- Kragehul, Seeland, f. 8
- Tune, Möjebro, f. 9
- Valsfjord, Mycklebostad, f. 10
- Reistad, Opedal, f. 11
- Ystaby, Skääng, f. 12
- Brakteaten, f. 13
- Eggjum, f. 21a-c
- Rök, f. 22 (inclusief Geheimschrift, f. 28)

9. "Eddaliederer"

16 ff, ongenummerd + 1-15. Colleges 1924-1944; VdH: 1931?

Los blad, 1 fol., ongenummerd: de Handschriften (met in de marge een verwijzing naar het artikel van Halldór Hermannsson in *Skírnir* 103, 1929)

"Eddaliederer" f. 1

- De Hss, f. 4
- Inhoud, f. 6
- Heldenliederen, f. 7
- De poëtische vorm, f. 8
- Begin eener ontwikkeling, f. 12

Met op f. 5 een later toegevoegde verwijzing naar een uitgave van Heusler (1937) in *Corpus Islandicorum Medii Aevii*, cf. f. 6.

10. Edda: "Grímnismál"

25 ff, genummerd 1-25. Colleges 1924-1944; VdH: 1931?

- (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 1
- Samenhang van het geheel zoals het overgeleverd is, f. 10
- Dierenstrofen, f. 15
- Naaste omgeving, f. 16
- Rivieren, f. 17
- Dierenstrofe, f. 17
- De esch Yggdrasil, f. 18
- Valkyrgier, f. 19
- Cosmogonie, f. 19
- Oðin, f. 22
- (Samenvatting), f. 23
- (Conclusie), f. 25 (lijkt later toegevoegd)

Met op f. 10 een later toegevoegde verwijzing naar een artikel van Magnus Olsen in *Revue de l'histoire des religions* 112 (1935).

11. Edda: “Guðrunarkviða I”; los hiervan “Nibelungensage in Helreið”

9 ff, genummerd 1-5 en 9, en 6-8. Guðrunarkviða: Colleges 1924-1943; VdH: 1931?

- (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 1-5, 9
- Vorm der Nibelungensage in Helreið, f. 6-8 (waarschijnlijk na 1934)

12. Edda: “Hamðismál”

18 ff, genummerd 1-18. Colleges 1924-1943; VdH: 1931?

- (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 1
- Critiek der saga van Ermanarik's dood, f. 6
- Hamðismál, f. 7
- Angelsaksische bronnen, f. 9
- Nederduitse bronnen, f. 9
- De booze raadsman, f. 11
- Deensche versie, f. 12
- Jongere Oudnoorsche bronnen, f. 14
- Hoogere tekstcritiek van Hamðismál, f. 16⁴²

13. Edda: “Helgakviða Hundingsbana”

45 ff, genummerd 1-45. Colleges 1924-1943; VdH: 1931?

- Helgakviða Hundingsbana I (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 1
- Helgakviða Hundingsbana II (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 13
- (Inhoud tekst), f. 18
- (Vergelijking I en II, reconstructie van de oude tekst), f. 22
- (Erotisch element), f. 27
- Tekstverklaring, f. 31
- Verhouding van proza en strofen, f. 39
- Overeenkomsten tussen beide, f. 45

14. Edda: “Hymniskviða”

18 ff, genummerd 1-18. Colleges 1924-1943; VdH: 1931?

- (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 1
- (Uitleg; ketelmythe, slangmythe), f. 6
- Bokkenmythe, f. 10; (Loki's rol), f. 11
- Mythologische verklaring, f. 12

15. Edda: “Lokasenna”

20 ff, genummerd 1-20. Colleges 1924-1943; VdH: 1931?

- (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 1
- Verhouding van proza en strophen; Loki-mythe, f. 17

⁴² Hoogere critiek is interne tekstcritiek en lagere critiek is externe tekstcritiek.

MAP III: nrs. 16-21

16. Edda: "Reginismál", "Fáfnismál", "Sigrdrifumál"

30 ff, genummerd 1-30. Colleges 1924-1943; VdH: 1931?

- Reginismál. (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 1
- Voorlopige critiek Reginismál, f. 7
- Fáfnismál. (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 9
- Voorlopige critiek Fáfnismál, f. 17
- Sigrdrifumál. (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 21
- De tekst van Sigrdrifumál, f. 29

17. Edda: "Skírnismál"

10 ff, genummerd 1-10. Colleges 1924-1943; VdH: 1931?

- (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 1

18. Edda: "Vafprúðnismál"

43 ff, genummerd 1-32, 32 a-b, 33-38, 40-42. Colleges 1924-1943; VdH: 1931?

- (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 1
- De Baldermythe (bespreking van de tekstgetuigen), f. 23
- Saxo, f. 27
- Haðarsaga, f. 32
- Twee vraagstukken, f. 32a-b (later ingevoegd)
- Haðarsaga en Edda; wat is de oudste overlevering? f. 33
- Hoogere critiek (volgens R. C. E. Boer), f. 40

19. Edda: "Vølandarkviða"

32 ff, genummerd 1-32. Colleges 1924-1943; VdH: 1931?

- (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 1
- De dichtvorm, f. 14
- Hoogere critiek, f. 18
- Critiek der sage, f. 21
- Nu de Nederduitsche versie, f. 24
- Verhouding der bronnen en de oorspronkelijke sage, f. 27
- Jeugdgeschiedenis, f. 29

20. Edda: "Völuspó"

39 ff, genummerd 1-30 en 25-33. Colleges 1924-1943; VdH: 1931?

- (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 1
- Behandeling van de overlevering, f. 25-30
- Oudere lezing (apart genummerd), f. 25-33

21. Edda: “þrymskviða”

3 ff, genummerd 43-45. Colleges 1924-1943; VdH: 1931?

- (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen en verklaring), f. 43-45

MAP IV: nrs 22-26

22. Skaldenpoëzie

91 ff, genummerd 1-37, 37a, 38-90. Colleges 1924-1943; VdH: 1932

- (Inleiding), f. 1
- De historische samenhang, f. 2
- Noorsche skalden, f. 5
- IJslandse skalden, f. 8
- Taal en stijl, f. 13
- Haraldskræði of Hrafnsmál (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 19
- Eiríksmál (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 36
- Hákonarmál (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 37a
- Sonatorrek (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 42
- Höfuðlausn (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 49
- Ynglingatal (Woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 56
- Velleklá (Inleiding en woordenlijst met Nederlandse vertalingen), f. 70
- De overlevering van Velleklá, f. 82

23. Laut- und Formenlehre des Mittelhochdeutschen

60 ff, genummerd 1-10 (A); 1-10, 10a, 11-49 (B). Duits. Colleges 1924-1933, 1937

- A: Mittelhochdeutsch, f. 1
 - o Die Mundarten, f. 4
- B: Vokale, f. 1
 - o Die lange Vokale, f. 5
 - o Diphtonge, f. 8
 - o Vertretung der urgermanischen Vokale im Mittelhochdeutsch, f. 10a
- Konsonanten, f. 11
 - o Die urgermanische Labiovelaren, f. 22
- Grammatischer Wechsel, f. 23
- Deklination der Substantive, f. 25
- Adjektiv deklination, f. 33
- Deklination der Pronomina und Zählwörter, f. 37
- Zählwörter, f. 40
- Das Verbum, f. 41

24. “Mittelhochdeutsche Lektüre I”: opzet cursus en “Der arme Heinrich”

24 ff, genummerd 1 + 1-24. Duits. Colleges 1924-1933, 1937; VdH: 1929-30, 1935-36.

- Intro, opzet cursus, begint met ‘D[i]e 2^e Stunde Dienstagnachm. dient der Lektüre’, f. 1; idem bij 25.
- Der arme Heinrich, f. 1-7:
- Metrische Form, f. 3
- Handschriften, f. 5
- Ausgabe, f. 6
- (Woordenlijst met Duitse vertalingen), f. 7

25. “Mittelhochdeutsche Lektüre II”: opzet cursus en “Pantaleon von Konrad von Würzburg”

13 ff, genummerd 1 + 1-13. Duits. Colleges 1924-1933, 1937.

- Intro, f. 1, als bij 24.
- Pantaleon von Konrad von Würzburg (inleiding), f. 1
- (Woordenlijst met Duitse vertalingen), f. 7

26. “Mittelhochdeutsche Lektüre III”: “Wolfram von Eschenbach, Parzival”

51 ff, genummerd 1-7 (A); 1-10, 10a, 11-49 (B). Duits. Colleges 1924-1933, 1937

- A: (Introductie), f. 1-7
- B: (Woordenlijst met Duitse vertalingen), f. 1-14
- Parzival Buch III (Woordenlijst met Duitse vertalingen), f. 15-44

Doos II (Hs. 11 D 21): nrs 27-33

MAP V: nrs 27-30

27. [Mittelhochdeutsche Lektüre V]: “Walther von der Vogelweide”

53 ff, genummerd 1-3, 3a, 4-10, 10a (10a in typoscript), 10b-31, 31a-35, 35a-43, 43a-47. Duits. Colleges 1924-1933, 1937. VdH: 1929-1930; 1936-1937. Zie ook 33 beneden

- Einleitung, f. 1-3a
- (Woordenlijst met Duitse vertalingen, onderverdeeld in verschillende secties, die thematisch zijn onderverdeeld in I. Ton; II Übersetzung, Grammatisches und Tekstliches; III Datierung) f. 4-47⁴³

⁴³ Voornamelijk gebaseerd op Hermann Paul, *Die Gedichte Walthers von der Vogelweide* (afgekort als Paul; oudste editie uit 1862; 5. Aufl., 1921, Van Hamel 927, volgens de papieren omslag), en Carl von Kraus en Karl Konrad Friedrich Wilhelm Lachmann, *Die Gedichte Walthers von der Vogelweide* (afgekort L. of La.; oudste editie uit 1827).

28. “De grondslagen der Germaanse cultuur”

20 ff, genummerd 1-20. Colleges 1931-32; VdH: colleges 1934-35; notitie in potlood op f. 1: ‘1934-35 (1936-37 afwezig)’

- Archaeologie der praehistorie ... Waren die Noord-Europeanen in het Neolithicum Germanen?, f. 1
- Wie zijn de Germanen?, f. 3
- Vroegste uitbreiding, f. 5
- Het Oosten. Prae-Germanen, f. 7
- Germanen en Kelten, f. 9
- Cultuur van het Stenen Tijdperk en Bronzen Tijdperk, f. 11
- Voor-Romeinsche en Romeinsche Tijd, f. 13
- Matres. Verwanten buiten Romeins-Keltisch bereik, f. 15
- Runenschrift, f. 17
- Runen; gebruik en bedoeling, f. 19

29. “Inleiding tot de Germaanse Oudheid”

9 ff, genummerd 1-9, met 2-8 in typoscript. Colleges 1931-32; VdH: colleges 1936-37

- Probleemstelling: Wat is een geesteswetenschap?, f. 1
- Het geloof aan eigen kracht, f. 2
- De heiligheid der samenleving, f. 3
- De uitstoting uit de samenleving, f. 4
- Het gebonden woord, f. 5
- Het koningschap, f. 6
- Godenmythen, f. 7
- De doden, f. 8
- Gylfaginningr, f. 9. Onderverdeling in 53 secties, behoort niet duidelijk tot het voorgaande.

30. “Germaanse godsdienst en mythologie”, deel I en II

53 ff, genummerd 1-25 (deel I), 1-28 (deel II). Colleges 1931-32; VdH: colleges 1939-41 (I: 1939-1940; II: 1940-1941)

Deel I: “Germaansche godsdienst en mythologie”

- o Inleiding, f.1
- o (1) Magie, f. 3
- o 2. De ziel, f. 5
- o 3. Magische dieren, f. 6
- o 4. Zieldieren, f. 7
- o 5. Goddelijke dieren, f. 8
- o 6. Wonderdieren f. 8
- o 7. Planten en boomen, f. 9
- o 8. De dooden, f. 10

- 9. Doodenverblijf, f. 12
- 10. Magisch potentieel in mensen, f. 13
- 11. Magie in natuurvoorwerpen, f. 16
- 12. Magie in cultuurvoorwerpen, f. 17
- 13. Onstoffelijke magie, f. 18
- 14. Runen-magie, f. 19

Deel II: "Germaansche godenleer en mythologie II"

- Inleiding, recapitulatie en bronnen, f. 1
- Lagere mythologie, f. 4:
 - Zielgeesten en -daemonen, f.4
 - Natuurgeesten en -daemonen, f. 6
 - Individualisering, f. 6
 - Asen en Vanen, Týr, f. 7
 - Zon en Maan, Vruchtbaarheidsgoden. Wanen, f. 10
 - Donar / þunor / þórr, f. 13
 - Wodan / Wustan / Weaden / Óðinn, f. 16
 - Vrouwelijke godheden, f. 19
 - Het systeem Valhøll, vreemde invloeden, f. 20
 - Loki en Baldr, f. 23
 - Einde van het heidendom, f. 26

MAP VI: nrs 31-33

31. "Grondslagen der Nederlandse Taal", deel I en II

85 ff, genummerd 1-45 (deel I), 1-40 (deel II). Hs en typoschrift door elkaar, deel II alleen in handschrift. Colleges 1939-44; VdH: colleges 1938-1943 (I: 1938-39 en 1941-42; II: 1939-40 en 1942-43)

Deel I: Vanaf f. 15 volgen etymologische verklaringen per woord.

- Samenvatting en opmerkingen bij Moritz Schönfeld, *Historische grammatica van het Nederlands* (1921) (afgekort als Sch(ö)), f. 1
- Inleiding, f. 6
- De Oudoostnederfrankische of Wachtendonkse psalmen, aan de hand van de editie van Helten, *Die altostniederfränkischen psalmenfragmente* (1902), f. 10 (zie ook 33 beneden)
- Hemel, f. 15. Lucht, f. 16. Wolk; Zwerk, f. 17. Zon, f. 18. Maan, f. 19. Ster; Windrichtingen, f. 20. Aarde, f. 21. Grond; Moude, f. 22. Stof; Land, veld; Akker, f. 23. Bodem, f. 24. Eiland, f. 26. Water, f. 28. Zee; Meer, f. 29. Vloed; Ebbe; Golf, f. 31. Stroom; Bron, f. 32. Wel, f. 34. Vaart; Sloot; Gracht; Drift, f. 35. Drecht, f. 37. Boomnamen; Boom, f. 38. Granennamen, f. 45

Deel II: (Klankleer en suffixen aan de hand van voorbeelden)

- (Ui; Ou), f. 1. Brug, f. 2. Mond ; Soep, f. 3. Conclusies, f. 4. Westgermaans, f. 6. De Umlaut, f. 10. Het accent, f. 22. Suffix; -ig ; -lijk, f. 29. -baar ; -zaam, f. 31. -loos, f. 32. - achtig, f. 34. Bespreking van enkele woorden en stammen, f. 36. Besproken zaken, f. 46

32. "Algemeene taalwetenschap", deel I-IV

106 ff, genummerd 1-31 (deel I), ff. 1-27 (deel II), ff. 1-34 (deel III), 1-16 (deel IV, vermoedelijk onafgenemaakt). Colleges 1926-1930

- Deel I:
 - Definitie van taal, f. 1; Taal en begripsinhoud, f. 3; Klankbeelden, f. 9; Groei der taal, f. 14
- Deel II:
 - Historisch overzicht, f. 1; (Nomen, pronomen, adjectiva, adverbia; klassieke talen), f. 2; Nomen en verbum, f. 5
 - Substantief en adjectief, f. 18; Recapitulatie, f. 25
- Deel III:
 - Wat is algemeene taalwetenschap?, f. 1
 - De talen en taalgroepen der aarde, f. 4
 - Niet-indo-europese talen in Europa in de Oudheid, f. 11
 - Taalkundige praehistorie van Europa, f. 12
 - Azië, f. 19; Afrika, f. 23; Amerika, f. 25; Australië, f. 27
 - Samenvatting, f. 28
- Deel IV:
 - Dynamische taalbeschouwing, f. 1
 - Klankleer, f. 4
 - Veranderingen, f. 5
 - Teleologische standpunten, f. 8
 - Klinkers, f. 9
 - Consonanten, f. 14

33. Overgebleven restanten

- 2 ff, genummerd 1-2, hoort wellicht bij 27, maar in het Nederlands.
 - Vocalen, f. 1
 - Consonanten, f. 2
 - Declinatie, f. 2
 - Conjugatie, f. 2
- 1 fol. typoschrift van de Wachtendonkse Psalmen, 5-24; zie 31.